Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А, «Оңтүстік» индустриялық аймағының аумағы мекен жайы бойынша медициналық, өндірістік қалдықтарды және уақытша қалдықтарды сақтау қоймасын кәдеге жарату бойынша ықтимал әсер ету есебі бойынша қоғамдық тыңдаулар

ХАТТАМАСЫ

1. Аумағында қызмет жүзеге асырылатын немесе аумағына ықпал етілетін әкімшілік-аумақтық бірліктің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) жергілікті атқарушы органының атауы: *«Шымкент қаласы Еңбекші ауданы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі*

2. Қоғамдық тыңдаулардың мәні: *Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А, «Оңтүстік» индустриялық аймағының аумағы мекенжайы бойынша медициналық, өндірістік қалдықтарды және уақытша қалдықтарды сақтау қоймасын кәдеге жарату бойынша ықтимал әсер ету есебі.*

(қарастырылатын жобалау материалдарының толық, нақты атауы)

3. Мекенжайына Қоғамдық тыңдауларда көтерілген материалдар жолданған қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының атауы. *Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы.*

4. Белгіленіп отырған қызметтің орналасатын жері: *Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А, «Оңтүстік индустриялық аймағы.* (белгіленген қызмет учаскесі аумағының толық, нақты мекенжайы, географиялық координаттары)

5. Белгіленіп отырған қызметтің ықтимал әсеріне ұшыраған барлық әкімшілік- аумақтық бірліктердің атауы:Шымкент қаласы, *Еңбекші ауданы* (белгіленген қызметті жүзеге асыру нәтижесінде оның аумағында және аумағында және аумағында әсер етуі мүмкін қоғамдық тыңдаулар өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктердің тізімі)

6. Белгіленіп отырған бастамашының деректері және байланыс деректері: *«Аламан Береке» ЖШС,БИН 121140015126. Тел:7 725 245 0161 ҚР Шымкент қаласы, Абай ауданы, Қатын көпір шағын ауданы, Аль-Фараби көшесі, 23/3 үй*

Ықтимал әсерлер туралы есептерді жасаушылардың немесе стратегиялық экологиялық бағалау бойынша есептерді дайындауда сырттан тартылған сарапшылардың немесе мемелекеттік экологиялық сараптама объектілерінің құжаттамасын әзірлеушілердің деректемелері мен байланыс деректері: *«НЭК» ЖШС, БИН 920326301845 Тел;+7708-438-66-18 Шымкент қаласы, М.Пошанов көшесі, 32/28* (оның ішінде нақты атауы, ведомствоға бағыныстылығы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, ЖСН, телефондары, факстері, электрондық пошталары, сайттары және басқа ақпарат)

7. Қоғамдық тыңдауларды өткізу күні (күндері), уақыты, өткізілетін орны және қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналыстарының уақыты – *19.01.2026 ж., уақыты-11:00, тыңдау өткізілетін орынның толық және нақты мекенжайы: Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі,5 А, «Оңтүстік» индустриялық аймағы.* (қатысушылардың тіркеудің басталу күні, уақыты, қоғамдық тыңдаудың басталу уақыты, тыңдау өткізілетін орынның толық және нақты мекенжайы. Қоғамдық тыңдаулар ұзартылған жағдайда ашық жиналыс өткізілетін барлық күндер көрсетіледі)

8. Көзделіп отырған қызмет бастамашысының сұрау салу хатының көшірмесі және әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) жергілікті атқарушы органдарының қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісу туралы жауап хатының көшірмесі осы қоғамдық тыңдау хаттамасына қоса беріледі. ***Қосымша 1.***

9. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдау хаттамасына қоса беріледі. ***Қосымша 2.***

10. Қоғамдық тыңдауларды өткізу туралы ақпарат мемлекеттік және орыс тілдерінде мынадай тәсілдермен таратылды:

1) Бірыңғай экологиялық порталда *https://hearings.ndbecology.gov.kz/*

2) жергілікті атқарушы орган *Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы сайты* www.gov.kz/memleket/entities/shymkent-tabigi-resurstar

орналастырылды.

3) қоғамдық тыңдаулар басталған күнге дейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір газетте және қатысы бар аумақтың шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік–аумақтық бірліктердің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) аумағында таратылатын кемінде бір теле-немесе радиоарна арқылы бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланды:

«Қызмет» газеті №45-46 12.12.2025.

ТОО «Собкор» ЖШС, 12.12.2025 ж. №554 ***Қосымша 3.***

4) Әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кентредің, ауылдық округтердің,) жергілікті атқарушы органдардың хабарландыру тақталарында және арнайы хабарландыру орналастыруға арналған орындарда:

«Шымкент қаласы Еңбекші ауданы әкімінің аппаратты» мемлкеттік мекемесі.

Қосымша 4.

11. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері: *Тыңдау хатшысы ретінде бірауыздан Мұхтарбек А.Н «НЭК» ЖК-нің экологы* сайланды.

«жақтап» - 10 адам, «қарсы» - 0 адам, «қалыс қалғандар» - 0 адам.

Регламент бірауыздан бекітілді: Қоғамдық тыңдауға қатысушылардың «жақтап» 10 - адам, «қарсы» - 0 адам, «қалыс қалғандар» - 0 адам.

12. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер.

Баяндамашы «НЭК» ЖК – нің химик лаборанты Жанат Зарина Нұрлыбайқызы

(баяндамашының тегі, аты және әкесінің аты (болған жағдайда), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)

Баяндама Қосымша 5.

13. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасының ажырамас бөлігі болып табылатын және қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде алынған барлық сұрақтар мен жауаптарды, ескертулер мен ұсыныстарды қамтитын жиынтық кесте. Қоғамдық тыңдаулардың мәнімен анық байланысы жоқ сұрақтар, ескертулер мен ұсыныстар «қоғамдық тыңдаулардың мәнімен анық байланысы жоқ сұрақтар, ескертулер мен ұсыныстар, «қоғамдық тыңдаулардың мәніне қатысы жоқ» деген белгісі бар кестеге енгізіледі». *Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына мүлде қатысы жоқ ескертулер мен ұсыныстар кестеге "қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына қатысы жоқ" деген белгімен енгізіледі.*

14. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың қаралатын материалдар мен тыңдалған баяндамалардың сапасы оларды түсінудің толықтығы мен қолжетімділігі тұрғысынан пікірлері, оларды жақсарту бойынша ұсынымдар: *пікірлер мен ұсынымдар кестеде көрсетілді.*

15. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен қоғамдық тыңдаулар хаттамасына сот тәртібімен шағым жасауға болады.

16. Қоғамдық тыңдау төрағасы:

Оралбеков Тимур Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы экология бөлімінің маманы боламын

Оралбеков Т 19.01.2026ж

17. Қоғамдық тыңдаулар хатшысы: «*НЭК»ЖК- нің экологы*

Мұхарбек А.Н 19.01.2026ж

Қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде келіп түскен ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі

№	**Қатысушылардың пікірлері менұсыныстары (тегі, аты және әкесінің аты (бар болса)қатысушы, лауазымы, аты-жөні өкілдік ететін ұйым)**	**Ескертулер мен ұсыныстарға берілген жауаптар (Тегі аты жөні) жауап берушіңіңқызметі, ұйым атауы**	**Ескерту (алынған Ескерту немесе ұсыныс)**
1	Сұрақ қоюшы; «Шымкент қаласы Еңбекші ауданы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінің бас маманы; Курбанбева Р.Н Көгалдандыру жұмыстары жүргізілген жерлеріңіз бар ма?	Жауап беруші: «Аламан Береке» ЖШС-нің жұмысшысы: Джумабаев М: Көгалдандыру жұмыстары жоспарға сәйкес жүргізіліп отырады.	Қабылданды

Приложение 3.1.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 25181017001, Дата: 10/12/2025

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Проведение стратегической экологической оценки (в том числе сопровождаемой оценкой трансграничных воздействий)

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: г.Шымкент, Енбекшинский район

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания: 42°16'21.6"N 69°42'15.8"E.

Предмет общественных слушаний: Отчет о возможных воздействиях (ОоВВ) для утилизации медицинских, производственных отходов и склада временного хранения отходов по адресу: г. Шымкента, улица Капал батыр, 5А, на территории индустриальной зоны «Онтустик»

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: г.Шымкента, Енбекшинский район,улица Капал батыр 5А, на территории индустриальной зоны «Онтустик», 19/01/2026 11:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:
Қызмет ; Телерадиокомпания "Otyrar"

(наменование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

г.Шымкента, Енбекшинский район,улица Капал батыр, 5А, на территории индустриальной зоны «Онтустик»

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений)

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением

Приложение 3.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 25181017001, Дата: 10/12/2025

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №25181017001, от 10/12/2025 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:

«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету Отчет о возможных воздействиях (ОоВВ) для утилизации медицинских производственных отходов и склада временного хранения отходов по адресу: г. Шымкента, улица Капал батыр, 5А, на территории индустриальной зоны «Онтустик», в предлагаемую Вами 19/01/2026 11:00, г.Шымкента, Енбекшинский район,улица Капал батыр 5А, на территории индустриальной зоны «Онтустик»(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».

«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»

"'Аламан береке'" жауапкершілігі шектеулі серіктестігі (БИН: 121140015216), +7(725)-245-01-61, tooalamanbereke@mail.ru

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Қосымша 3

№ п/п	Фамилия, имя, отчество (при его наличии) участника	Категория участника (представитель заинтересованной общественности, общественности, государственного органа, Инициатора)	Контактный номер телефона	Формат участия (очно или посредством конференцсвязи)	Подпись (в случае участия на открытом собрании)
1	2	3	4	5	6
1	Мухтарбек А.Н.	эколог ИП „НЗК"	8 700 423 29 82	жеке	
2.	Рахимбаев М.	Турген	8702051 18 63	жеке	
3	Нурбанбаева Р	Бирбаев-жиналып	870133060 89	жеке	
4	Дүйсенбі Ә.Ә	Турген	8 778 056 11 44	жеке	
5	Акмолдаев М.Е	Турген	8 705 699 845 7	жеке	
6	Жолаева А.И	Турген	8 775 940813.	жеке	
7	Тешебаев Б.В	Турген	870 5 894 8883	жеке	
8	Орапбеков Т	Жайтөрт орт			
9.	Ж	дом мен басқ	8 708 747 65 80	жеке	
9.	Жанат. З.	Бояндамашы	8776-264-46-19	жеке	

Қосымша 3

ПАСПОРТ, ЖҮРГІЗУШІ КУӘЛІГІН РӘСІМДЕУ ҚҰНЫ ӨЗГЕРЕДІ

2

ТӘУЕЛСІЗДІК ТҮГЕЛ БОЛСА, ТӨРДЕГІ ОРЫН ҚАЗАҚТІКІ

3

№45-46 (738). 12 желтоқсан, 2025 жыл

Өзгені сынағанша, өзіңді түзет!

ҚЫЗМЕТ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

www.kyzmet-gazeti.kz

Газет 2009 жылдың 19 маусымынан шыға бастады

1986 жылғы Желтоқсан оқиғасы – қазақ халқының ұлттық санасының оянып, еркіндік пен әділдік жолындағы күресінің айқын көрінісі болған тарихи кезең. Алматының орталық алаңына жиналған мыңдаған жас өз елінің тағдырына немқұрайлы қарамай, әділетсіз саясатқа қарсы үн көтерді. Бұл көтеріліс кеңестік жүйенің солқылдақтығын көрсетіп, Қазақстанның тәуелсіздікке деген ұмтылысының бастауына айналды. Бүгінде сол бір суық күндердің куәсі болған желтоқсаншылар жас ұрпаққа болған оқиғаның жай-жапсарын баяндап, тарихи күннің маңызын түсіндіріп келеді. Солардың қатарында Сапаралы Ахметов, Нияз бек Наханов, Тамара Ерімбет сынды жандар да бар.

АҚИҚАТТЫ АЙТҚАН КҮН

«Сол кезде жеген таяқтың зардабын әлі күнге дейін тартып келемін...»

Сапаралы Ахметов – патриоттық қозғалыс «Желтоқсан ақиқаты» республикалық бірлестігі Түркістан облыстық филиалының төрағасы. Сонымен қатар, Шардара аудандық қоғамдық кеңесінің мүшесі. Шардара ауданына қарасты Қызылқұм ауылында медиатор. Негізгі мамандығы – инженер-электрик. Электр жүйесі саласында 37 жылдан бері жұмыс істеп келеді. «Қазақстан Тәуелсіздігіне 30 жыл», «Шардара ауданының 60 жылдық мерейтойы», «Ардақты ардагер», «Желтоқсан ардагері», «Тәуелсіздік ардагері», «Еселі еңбегі үшін» медальдарымен және «Еңбек даңқы», «Қазақстан патриоты», «Ауыл шаруашылығы саласының үздігі» төсбелгілерімен марапатталған.

Алаңға шыққаны үшін алты ай бойы тергеу орындарынан теперіш көрген желтоқсаншы сол кезеңдегі оқиғаны былай деп баяндайды:

– Мен ол кезде ауылшаруашылық институтының 4 курсында оқитынмын. Жігіттермен пәтер жалдап тұрамыз. 16 желтоқсан күні сағат 16.00-тердің шамасында Қонаевты алып тастағанын, оның орнына Колбиннің келгенін естідік. Ертеңіне кешкі сағат 19.00-ерде сабақ біте салысымен 2-3 жігіт болып бірден алаңға тарттық. Барсақ, алаңға жастар жиналған екен. Біз де қатарға қосылдық. Өуелде «Тарқаңдар!» деп ескерту бере бастады, бірақ оған құлақ асқан ешкім болған жоқ. Содан ерт сөндіру көлігімен жиналғандарға жаппай су шаша бастады. Құдай сақтап, біз сол күні қашып үлгердік.

«Қазаққа қазақ неге басшы болмайды?» деген намыс кеуденені кернеп бара жатыр емес пе, ертеңіне алаңға қайта бардық. Барсақ солдаттар жиналғандарды қоршауға алыпты. Бір тұстан шап беріп, қыздарды ұстап өкетіп жатыр. Біз оларды жібермеуге тырысып, өзімізше араша түсеміз. Солай күні бойы арпалысып жүрдік.

Кешкі сағат 17:00 шамасында бес жігіт болып үйге қайтып бара жатқанбыз. Кенет ойламаған жерден солдаттар қоршап алды.

(Жалғасы 4-бетте).

«ҚЫЗМЕТ» ГАЗЕТІНЕ ЖАЗЫЛУ ЖҮРІП ЖАТЫР. ИНДЕКС: 64295

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ЖЕҢУ ҮШІН ГАЗЕТ ОҚУ КЕРЕК

3

ЕНДІ ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚАРЖЫСЫН КӨЗ ЕМДЕТУ ҮШІН ДЕ ШЕШУГЕ БОЛМАЙДЫ

Отбасы банк біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) есебінен офтальмологиялық қызметтерді төлеу үшін өтінім қабылдау 4 желтоқсаннан бастап тоқтайтынын мәлімдеді, деп хабарлайды BAQ.KZ тілшісі. Бүгінге дейін жіберілген барлық өтінімдер жоспарға сай қаралады.

Бұл өзгеріс Денсаулық сақтау министрлігінің БЗТ пайдалану қағидаларына енгізген түзетулерімен байланысты. 2025 жылғы 3 желтоқсанда жарияланған жаңа бұйрыққа сәйкес, енді зейнетақы жинақтарын стоматологияға да, офтальмологияға да қолдануға рұқсат берілмейді.

Қазіргі уақытта банкте «офтальмология» бағыты бойынша жалпы сомасы 13,3 млрд теңге болатын 15 808 өтінім жатыр. Атап айтқанда 5131 өтінім (4,6 млрд теңге) банктің тексеруінде болса, қалған 10677 өтінімге (8,7 млрд теңге) қатысты клиенттерден қосымша құжат талап етіледі.

Стоматологиялық қызметтерге өтінімдер тоқтатылғаннан кейін офтальмологияға сұраныс күрт артқан. Мәселен, 15 қыркүйекке дейін бұл санат бойынша ай сайын орташа 174 өтінім мақұлданса, шектеуден кейін бұл көрсеткіш 1264-ке дейін өсіп, 7 есе артқан.

Тексеру барысында банк қызметкерлері күмәнді жағдайларды да анықтаған. Мысалы, бір офтальмологиялық клиникамен шарт жасаған әртүрлі адамдардан өтінімдер түскен, бірақ құжаттарда клиниканың түрлі қалаларындағы әртүрлі мекенжайлары көрсетілген. Тексеру нәтижесінде аталған мекенжайларда мұндай клиникалардың жоқ екені белгілі болған.

Офтальмология мен стоматология бойынша өтінімдер шектелгенімен, азаматтар БЗТ-ны әлі де маңызды және қымбат ем-шараларға пайдалана алады. Атап айтқанда:

- орфандық ауруларды емдеу;
- реконструктивтік және қалпына келтіру операциялары;
- радионуклидтік және радиойодтерапия;
- радиохирургиялық емдеу;
- протондық терапия.

Осылайша стоматология мен офтальмология жалпы тізімнің тек аз бөлігі ғана. БЗТ бағдарламасы жұмысын жалғастырып, мыңдаған азаматқа денсаулыққа қатысты маңызды мәселелерді шешуге мүмкіндік береді.

16 ЖАСҚА ТОЛМАҒАНДАР ОНЛАЙН ПЛАТФОРМАЛАРҒА ТІРКЕЛУ МҮМКІНДІГІНЕН АЙЫРЫЛУЫ МҮМКІН

Әзірленген заң жобасы аясында 16 жасқа толмаған балаларға онлайн платформаларға тіркелуге тыйым салынбақ. Бұл тұрғыда қандай ресурстар қамтылуы мүмкін? Бұл сұраққа Мәдениет және ақпарат министрлігі жауап берді.

– Қолданыстағы заңнамаға енгізілетін түзетулер пакеті жақында ғана қоғамдық талқылауға ұсынылды. Министрлікке ата-аналардан, мұғалімдерден және қоғамдық ұйымдардан көптеген өтініш келіп түсті. Олардың уәжін ескере отырып, біз халықаралық үрдістерді талдап, сарапшылармен кеңестік. Нәтижесінде, 16 жасқа толмаған балаларды онлайн платформаларда тіркеуге тыйым салатын ережені енгізу туралы шешім қабылданды. Тыйым мессенджерлерге таралмайды, тек әлеуметтік желілерге қолданылады. Тыйымның мақсаты – кәмелетке толмағандарға қосымша қауіпсіздік кепілдіктерін беру және оларды теріс мазмұндағы контеннтен қорғау, – делінген министрліктің Kazinform агенттігіне берген жауабында.

Осындай шектеулер әлемнің бірқатар елінде де бар. Қазақстанда бұл бағыттағы қадамдарды ағжай-тегжейлі зерттеу жүріп жатыр.

– Егер осы ұсынысты қоғам қолдаса, онын тәсілдері мемлекеттік органдармен талқыланады. Ұсынылған тәсілдің бірі – баланың жасын тексеру міндеттерін онлайн платформа иелеріне жүктеу. Аустралиядағы жағдайды ескере отырып, онлайн платформалар осындай техникалық жұмыстарға кіріскін кетті, – деп атап өтіп ведомство ақпаратында.

ЖЕКЕМЕНШІК МЕКТЕПТЕР ҮШІН ЖАҢА МЕМЛЕКЕТТІК ТАПСЫРЫС ЖҮЙЕСІ ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

Оқу-ағарту министрлігінің және Алматы, Астана және Шымкент әкімдіктерінің бірлескен бұйрығымен "2025-2026 оқу жылына арналған жеке білім беру ұйымдарында орта білім беруге мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастырудың жаңа тетігі" пилоттық жобасы бекітілді, деп хабарлайды Zakon.kz.

Жоба қаржыландырудың ашықтығын арттыруға, мемлекеттік-жекешелік әріптестікті дамытуға және барлық балалар үшін сапалы білімнің қолжетімділігін қамтамасыз етуге бағытталған.

Оқу-ағарту министрлігі соңғы жылдары ел бойынша жекеменшік мектептер санының артып, мыңға жеткенін атап өтті. Білім беру саласындағы жеке бизнестің үлесін ұлғайту – жақсы үрдіс, алайда мемлекеттік тапсырыстың қолданыстағы тәртібі жаңартуды талап етеді. Жүргізілген талдау реформаның қажеттілігі оқушыларды есепке алу мен жекеменшік мектептерді қаржыландырудағы анықталған сәйкесздіктерге байланысты екенін көрсетті. Кейбір жағдайларда балалар іс жүзінде бір ұйымда оқиды, бірақ ұлттық білім беру базасының мәліметтері бойынша мемлекеттік тапсырыс алған басқа ұйымда тізімге алынды.

Жекелеген өңірлерде мектептер қаржыландыру алуды жалғастыра отырып, жүйеден шыққан оқушылар туралы мәліметтерді жүйеде ұстады. Сондай-ақ, білім беру қызметін жүзеге асырмаған, бірақ мемлекеттік тапсырыс алушы ретінде тіркелген ұйымдарда оқу үшін қаражат есептеу жағдайлары анықталды.

Атап өтілгендей, осы мәселелерді шешу және түрлендірулердің негізгі элементтерінің бірі жаңа ақпараттық жүйе болады. Оны Қаржы министрлігінің "Ақпараттық-есепке алу орталығы" АҚ әзірледі. Ол қазірдің өзінде сандық платформаға енгізілген "E-Qazyna.kz" пайдаланушылардың жұмысын жеңілдетін қана коймай, деректердің дұрыстығын бақылауды күшейтеді: жүйе білім алушылардың саны мен контингентін, рұқсат беру құжаттарының болуын автоматты түрде тексереді және білім берудің ақпараттық жүйелерін біріктіреді. Бірыңғай әкімшілендіруді қамтамасыз ету үшін "Қаржы орталығы" АҚ Қаржы министрлігінің қарамағына берілді. Ол пилоттық жобаның операторы болып табылады және ұйымдастырушылық-әдістемелік сүйемелдеуді, қатысушылардың консультацияларын, қабылданған актілер бойынша мониторинг пен төлемді қамтамасыз етеді.

Жаңа ақпараттық жүйе ағымдағы жылдың 12 қарашасында іске қосылды. Қаржы министрлігі Білім беру қызметтері саласында цифрландыруды енгізе отырып, мемлекеттік тапсырыс бойынша бюджет қаражатының қозғалысын неғұрлым ашық және түсінікті етуге, сондай-ақ уақтылы және негізделген қаржыландыру мәселелерін әкімшілендіруге ниетті. Инновация бюджетке түсетін жүктемені азайтады, бәсекелестікті арттырады және білім беру саласына жеке инвестициялар көбірек тартады.

ПАСПОРТ, ЖҮРГІЗУШІ КУӘЛІГІН РӘСІМДЕУ ҚҰНЫ ӨЗГЕРЕДІ

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап паспорт, жүргізуші куәлігі және басқа да құжаттарды рәсімдеу құны өседі. Бұған айлық есептік көрсеткіш (АЕК) мөлшері 3 932 теңгеден 4 325 теңгеге көтерілуі себеп болып отыр, - деп хабарлайды Massaget.kz тілшісі.

Бұл көрсеткіш Президент Қасым-Жомарт Тоқаев қол қойған 2026-2028 жылдарға арналған мемлекеттік бюджетте бекітілген.

2026 жылы жаңа АЕК-ке байланысты құжаттарды рәсімдеуге арналған мемлекеттік баж да қымбаттайды.

• 16 жасқа дейінгі балаға арналған паспорт (24 бет) - **17 300 теңге (4 АЕК)**. 2025 жылы бұл - 15 728 теңге.

• Қарапайым паспорт (36 бет) - **34 600 теңге (8 АЕК)**. 2025 жылы бұл - 31 456 теңге.

• 48 беттік паспорт - **51 900 теңге (12 АЕК)**. 2025 жылы бұл - 47 184 теңге.

• Жеке куәлік - **865 теңге (0,2 АЕК)**. 2025 жылы бұл - 786 теңге.

• Жеке куәлік бір жылда екі реттен көп жоғалса, **1 АЕК (4 325 теңге)** төлеу қажет.

• Жүргізуші куәлігін рәсімдеу **5 406 теңге (1,25 АЕК)** болады.

• Қаңтардан бастап некені тіркеу құны да өседі, куәліктің бағасы **4 325 теңге (1 АЕК)** болады.

• Ерлі-зайыпты ажырасқысы келсе, мемлекеттік баж **8 650 теңгеге (2 АЕК)** дейін өседі. 2025 жылы 7 864 теңге болды. Яғни некені рәсімдеуден екі есе қымбат.

• Туу туралы куәлік бұрынғыдай тегін. Бірақ оны қайта рәсімдеу қажет болса (мысалы жоғалған жағдайда), **0,5 АЕК, яғни 2163 теңге** төленеді.

КІМДЕР МЕМЛЕКЕТТІК БАЖДАН БОСАТЫЛАДЫ?

Кейбір азаматтар құжатты тегін рәсімдей алады. Олар:

• ел батырлары және жоғары мемлекеттік наградалары бар тұлғалар;

• құрметті атағы бар көпбалалы аналар;

• соғыс ардагерлері;

• мүмкіндігі шектеулі адамдар және мүгедектігі бар балалардың ата-аналары;

• әлеуметтік мекемелерде тұратын қарттар;

• жетім балалар және толық мемлекеттік қамқорлықтағы балалар;

• Чернобыль апатынан зардап шеккендер.

ЖАҢА ЖЫЛ - ЖАҢА ВАГОН

«Жолаушылар тасымалы» АҚ 2026 жылдан бастап іске қосылатын жаңа үлгідегі Stadler вагондарын таныстырды, деп хабарлайды Azattyq Rýhy.

«Штадлер Қазақстан» ЖШС компаниясы шығарған заманауи плацкарт вагондары Қазақстанның климаттық ерекшеліктерін, ұзақ бағыттардың жүктемесі мен халықаралық стандарттарды ескере отырып жасалған.

«Плацкарт вагондары 58 жолаушыға арналған. Жаңа жобалау шешімдерінің арқасында вагонның ішкі кеңістігі тиімді ұйымдастырылды. Кіреберіс бөлігінде жүк қоюға арналған сөрелер бар, ал жолсерікке бөлек демалыс аймағы, шағын асүй және басқару бөлімі қарастырылған. Жоғарғы орындарға шығуға арналған жаңа үлгідегі баспалдақ орнатылған. Үшінші деңгейде жолаушылардың заттарын салуға арналған кең багаж сөрелері орналастырылған», - делінген хабарламада.

Әр орын жеке шаммен, 220V розеткасымен, USB және USB-C порттарымен жабдықталған. Төменгі орындардың астында екі багажды қоюға арналған арнайы орын бар. Ал орталық үстел 200 келіге дейінгі салмақты көтере алады, деп атап өтті «Жолаушылар тасымалы» компаниясы.

Алғашқы отандық Stadler вагондары 2026 жылдан бастап мына бағыттарда қатынайды:

• № 3/4 «Астана – Алматы»

• № 353/354 «Астана – Семей»

• № 85/86 «Астана – Шымкент»

• № 47/48 «Астана – Атырау».

Жыл соңына дейін жаңа вагондардың алғашқы легі «Жолаушылар тасымалы» компаниясына беріледі. Келісім аясында Stadler компаниясы вагондарға 20 жыл бойы сервис қызметін көрсетеді. Жалпы жоспар бойынша 2030 жылға дейін 557 вагон пайдалануға беріледі.

• 16 ЖЕЛТОҚСАН – ТӘУЕЛСІЗДІК КҮНІ

ТӘУЕЛСІЗДІК ТҮГЕЛ БОЛСА, ТӨРДЕГІ ОРЫН ҚАЗАҚТІКІ

Қазақ елі үшін Тәуелсіздік – ғасырлар бойғы азаттық күресінің жеңісі, сан ғасырлық арманның орындалуы, іргелі ел болудың бастауы. 1991 жылдың 16 желтоқсаны – тарихтың тағылымды парағы ғана емес, халқымыздың жүрегіне үміт отын жаққан, ұлт рухын асқақтатқан ақ күн, ұлт тағдырындағы ұлы бетбұрыс. Бұл күн – мемлекеттіміздің дербес жолға түскенін, қайырылмас қиындықтарға қарамастан өз болашағын өзі айқындауға бел буғанын әлемге паш етті. Мемлекеттілігіміз қайта жаңғырып, еркіндікке қол жеткізген тарихи сәт. Бүгінгі ұрпақ – азаттықтың қадірін терең түсіне отырып, оны нығайта түсуге міндетті буын. «Тәуелсіздік түгел болса, төрдегі орын қазақтікі» деген бабалар өсиеті елді бірлікке, татулыққа, ортақ мақсатқа үндейді.

Қазір Қазақстан жаңа кезеңге қадам басып, жаңғыру мен даму жолын жалғастыруда. Бұл – әрбір азаматтың ортақ жауапкершілігі мен еңбегін талап ететін тарихи миссия. Тәуелсіздікті сақтау – одан да қиын. Сондықтан бізге ең қымбат байлық – ел бірлігі, халық ынтымағы. Ата-бабалардың аманаты, бүгінгі ұрпақтың бақыты, келешек буынның болашағы. Осы қасиетті құндылықты ардақтап, оны күн сайын еңбегімізбен, білімімізбен, бірлігімізбен нығайта беру – баршамыздың парызымыз.

Тәуелсіздік – тек саяси дербестік емес, тарихи тағдыр жолы – халқымыздың тілін, дінін, мәдениетін, рухын жаңғыртқан тендессіз мүмкіндік. Қазақстан өзінің шекарасын бекітіп, әлем елдерімен берік дипломатиялық байланыс орнатып, экономикасы мен білім беру жүйесін жаңа деңгейге көтерді. Елімізді төрткүл дүниеге танытқан бастамалар мен халықаралық шаралар да осы тәуелсіздік берген сенімнің жемісі. Қазақ халқы талай тар жол, тайғақ кешуді басынан өткерді. Еркіндік пен жер тұтастығын сақтап қалу үшін сан буын күресті, талай батырлар, шешендер, хандар азаттық жолында жан кешті. Патшалық Ресей отаршылдығы, кеңестік жүйенің қыспағы, ұлттық құндылықтардың шектеуге ұшуы – мұның бәрі тәуелсіздіктің бағасын одан сайын арттыра түсті. 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасы – ұлттың рухани серпілісін көрсетіп, еркіндікке деген талпынысын айқын дәлелдеген кезең еді. Баянсыз билікке қарсы бас көтерген қазақ жастары бостандықтың алғашқы дабылын қақты. Осы оқиға кейіннен ел тәуелсіздігін әзірлеген тарихи алғышарттардың бірі болды.

Егемендіктің алғашқы жылдары ел үшін сынға толы кезең болды. Экономикалық дағдарыс, жұмыссыздық, әлеуметтік қиындықтар, инфляция – жаңадан шаңырақ көтерген мемлекеттің өнсесін бірден тіктей қоюына мүмкіндік бермеді. Дегенмен, халқымыздың төзімі мен бірлігі, болашаққа деген сенімі, ортақ жауапкершілік сезімі елді қиналған сәтте де жетелеп, еркін елдің өнсесін көтерді. Қазақстан өз шекарасын заңды түрде бекітті, ұлттық валютасын айналымға енгізді, мемлекеттік рәміздерін қабылдады. Халықаралық деңгейде бедел жинап, әлем елдерімен берік дипломатиялық байланыс орнатты. Әлем Қазақстанды бейбітшілік бастамаларын көтеретін, келіссөздердің орталығына айналған жауапты мемлекет ретінде танылды.

Тәуелсіздік халқымызға ұлттық болмысты жаңғырту мүмкіндігін сыйлады. Қазақ тілі мемлекеттік мәртебеге ие болып, қоғамның барлық саласында қолданыс аясы кеңейе түсті. Ұлттық тарих қайта жазылып, мәдени мұралар жүйелі түрде зерттелді. Мектептер мен жоғары оқу орындары жаңарып, білім бағдарламалары халықаралық стандарттарға сай бейімделді. Өнер мен әдебиет, ғылым мен спорт салаларында жаңа есімдер пайда болып, Қазақстан әлемдік аренада өз орнын айқындады. Мәдени өрлеу заманы қайта туды. Өткен отыз жылдан астам уақытта Қазақстан экономикалық тұрғыдан да қарыштап дамыды. Мұнай-газ, металлургия, ауыл шаруашылығы салалары нығайып, жаңа өнеркәсіп орындары ашылды. Инфрақұрылымдық жобалар жүзеге асып, жолдар, мектептер, ауруханалар, мәдени кешендер бой көтерді.

Бүгінгі Қазақстан – жаңғыру жолында тұрған, стратегиялық мақсаттары айқын, дамыған мемлекеттердің қатарына қосылуды көздейтін ел. Дегенмен, кез келген жетістікпен тоқтап қалуға болмайды. Уақыттың талабы өзгеше: инновация, жасанды интеллект, жас кәсіпкерлерді қолдау, жасыл экономика, әділетті қоғам құру – мемлекет алдында тұрған жаңа сын-тегеуріндер.

Ел болашағы жастардың қолында, олардың білімді, патриот, жауапты болуы – мемлекетіміздің ертеңгі дамуының кепілі. Жастар – тәуелсіздіктің отын өшірмей, ел дамуын ілгерілететін негізгі күш, ел болашағы. Заманауи білім, жоғары мәдениет, жауапкершілік, отаншылдық жас буынның басты қасиеті болуы тиіс. Бүгінгі ұрпақ әлемдік мүмкіндіктерге ашық, жаңа идеялары мен мақсаттары бар. Олар елдің дамуына үлес қосып қана қоймай, тәуелсіздіктің баянды болуына да жауапты. Тәуелсіздік – мәңгілік құндылық, ол – бір күндік жеңіс емес, ұрпақтар жалғастыратын мәңгілік міндет. Ел бірлігі, ынтымақ, татулық – мемлекеттің тірегі. Біз бүгінгі бейбіт өмірдің, тұрақтылық пен дамудың қадірін білуімз керек.

Тәуелсіздік – ата-баба аманаты. Бұл аманатты сақтау – әр қазақтың қасиетті борышы. Халқымыздың рухы биік, еңбегі берекелі, бірлігі жарасымды болса тәуелсіздігімздің туы мәңгі желбіреп береді. Қазақ халқы үшін Тәуелсіздік – ғасырлар бойы армандаған асыл мұрат, талай үрпақ өзеңдерден, сыңдарды уақыттардан сүрінбей өткен елдіктің ең биік шыңы.

М.УРАЗБАЕВА,
«Ұлы Дала Елі» орталығы қызметкері

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ЖЕҢУ ҮШІН ГАЗЕТ ОҚУ КЕРЕК

Заманауи технологиялардың қарқынды дамуы медиа саласын түбегейлі өзгертті. Жасанды интеллект редакциядағы «қара жұмысты» өзіне алды. Олар журналиске идея ұсына алады. Мақаланың құрылымын түзіп, тарау-тарауға бөліп береді. Мәтіннен қатені табады. Керек болса мақаланы өзі жазып шығуға қауқарлы. Тіпті жасанды интеллект қазірдің өзінде кейбір мамандық иелерін жұмыссыз қалдырып жатыр. Ал жасанды интеллекттің даму қарқыны өте жоғары екенін ескерсек, болашақта не болатынын ойлаудың өзі қорқынышты. Қорқынышты деуімізге себеп – адамзат туған-туыс, дос-жаранымен емес, жасанды интеллектпен сырласатын дәрежеге де жетті. Оған дәлел – қазір кез-келген адамның телефонында ChatGPT-мен (Чат Джипити) диалогы бар. Біреу одан мәлімет сұрайды, біреу ақыл-кеңес сұрайды. Ал жасанды интеллект диалог барысында өзінің кесіне қарсы сұрақ қою арқылы онның мінез-құлқын, жазу стилі мен қолтаңбасын, болмысы мен эмоциясына талдау жасап, өзінің базасында сақтап отыр. Сондықтан да жасанды интеллектпен диалог орнатқанда жеке басқа қатысты мәліметтерді айтпай құтын сақтау керек.

Бірақ, «Ұды у қайтарады» демекші, журналистер де жасанды интеллекті әбден меңгеріп, редакция жұмысын автоматтандырып, жақсы қырынан пайдалана білу керек. Журналистер – ақпарат фильтрі. Олар жалған ақпараттарды сүзіп алып, сылып тастау керек. Жасанды интеллект жалған ақпараттарды анықтай алады, есеп пен баяндамалардағы қателерді тауып береді, мониторинг жасайды. Әрбір редакция жасанды интеллектке немкеттілік танытпай, оны мен тығыз әрі терең жұмыс істеу қажет. Яғни технологиялық тенденциялардан құлдар болып, оны өз орнымен пайдалана білгені абзал. Мысалы, кезінде әлемдік бренд болған «Nokia» телефоны, «Kodak» фотоаппараты жаңа технологияны игеруге немқұрайлылық танытқанының кесірінен бәсекелестеріне жол берін банкрот болып тынды.

Бірақ, бір нәрсені түсіну керек, жасанды интеллект ағы айтып тұрғандай – жасанды. Ол ешқандай да шынайы емес. Болашақта адамдар бір-бірмен емес, жасанды интеллектпен ақыл жарыстыратын болады. Сондайда адам жасанды интеллекттен шынайылығымен басын оза алады. Өзін жасанды интеллект алмастырмас үшін адам әрқашан кітап оқып, білімін үздіксіз жетілдіруден танбау керек. Өзінің индивидтік қасиетін сақтау тиіс. Ақпараттық технологиялар дәуірінде білектілер емес, сыни ойлай білетін білімділер озады.

Жасанды интеллект деген алаяқтарға өте тиімді болды. Олар адам дауысын, түр-келбетін өзгерту арқылы потенциалды құрбандарына қоңырау шалып, сенімге кіріп, қалтасын онлайн түрде ұптап кетіп жатыр. Сондықтан да адам аңқау болмай, білім мен сауатын әрқашан жетілдіріп отыру керек.

Ең соңғысы, кейбір медиалар жасанды интеллект жасаған аудио, видеоларға сенім, ақпарат таратуда. Кейін қателік түсінік, ақпаратты өшіріп тастайды. Бірақ ақпарат жарияланғанан өшіріліп үлгергенге дейін аралық 10-15 секунд болса да кейбір қырағы оқырмандар скриншот үлгереді. Бұл медианың беделіне нұқсан келтіреді. Медианың бұндай қателікке жиі жол берунің ақыры жақсылыққа алып бармайды. Оқырмандар тарапынан медиаға деген сенім мен құрмет азайып, альтернативті басқа ақпарат көздерін іздейді. Ол – әлеуметтік желі. Ал әлеуметтік желі ресми БАҚ болмаған соң, мұнда расөтірігі белгісіз ақпараттар фейк аккаунттар арқылы бейіпіл айтыла береді. Арандатушылар осы желіні пайдаланып, халықты алаңға шығуға шақырады, білікке қарсы қояды, ұлттар мен мемлекеттер арасындағы алауыздықты тудырады. Осы тұста жасанды интеллект – арандатушының қолындағы қауіпті құрал. Енді ақпараттық соғыс күнбейіс түседі. Айрандай ұйып отырған ауыл, қала, этнос, мемлекеттердегі бейбітшілікке қауіп төнеді. Ақпараттық соғыстың соңы қару-жарақтық соғысқа ұласып кетуі әбден мүмкін.

Бірақ, «Ұды у қайтарады» демекші, журналистер де жасанды интеллекті әбден меңгеріп, редакция жұмысын автоматтандырып, жақсы қырынан пайдалана білу керек. Журналистер – ақпарат фильтрі. Олар жалған ақпараттарды сүзіп алып, сылып тастау керек. Жасанды интеллект жалған ақпараттарды анықтай алады, есеп пен баяндамалардағы қателерді тауып береді, мониторинг жасайды. Әрбір редакция жасанды интеллектке немкеттілік танытпай, оны мен тығыз әрі терең жұмыс істеу қажет. Яғни технологиялық тенденциялардан құлдар болып, оны өз орнымен пайдалана білгені абзал. Мысалы, кезінде әлемдік бренд болған «Nokia» телефоны, «Kodak» фотоаппараты жаңа технологияны игеруге немқұрайлылық танытқанының кесірінен бәсекелестеріне жол берін банкрот болып тынды.

Бірақ, бір нәрсені түсіну керек, жасанды интеллект ағы айтып тұрғандай – жасанды. Ол ешқандай да шынайы емес. Болашақта адамдар бір-бірмен емес, жасанды интеллектпен ақыл жарыстыратын болады. Сондайда адам жасанды интеллекттен шынайылығымен басын оза алады. Өзін жасанды интеллект алмастырмас үшін адам әрқашан кітап оқып, білімін үздіксіз жетілдіруден танбау керек. Өзінің индивидтік қасиетін сақтау тиіс. Ақпараттық технологиялар дәуірінде білектілер емес, сыни ойлай білетін білімділер озады.

Соңғы уақытта «Газет кімге керек?», «Газетті енді кім оқиды?» деген сөзді қарапайым жұртшылықты былай қойғанда, әжептәуір атағы бар бірақ азаматтардың аузынан естіпін болдық. Менің жеке ойым: газет оқымаған ұрпақ бүгінде телеарна қараудан да қалып барады, театрға бармайды. Бұрсүгінгі әлеуметтік желіні де жиіленіп сілпеді. Мән-мағынасы жоқ, жеңіл-желпі видеоларға, фильмдерге телміріп, уақыт өткізеді. Газеттен бас тарту мәңгүрттендің басы болады. Адам көргенінен гөрі, оқыған дүниесін әлдекайда терең қабылдайды. Өйткені бейнематериал дайын дүние, ал оқыған кезде адам оны өз дүниетанымымен, болмысымен сіңіреді. Айтпақшы, шетелдіктердің жұрттағаны сауалнамасына қарағанда, қазақтар әлемде ең аз кітап оқитын халықтардың қатарына бағызда кіріп қойған көрінеді. Орталық Азияда ең «оқымайтын халық» қазақтар екен.

Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні, өркениетті елдерге оқитын халық ретінде өнтеміді көрсетіп жасанды интелектті бағындыру, жеңу үшін газет оқу керек.

Ғалымжан ЕЛШІБАЙ

АҚИҚАТТЫ АЙТҚАН КҮН

«СОЛ КЕЗДЕ ЖЕГЕН ТАЯҚТЫҢ ЗАРДАБЫН ӘЛІ КҮНГЕ ДЕЙІН ТАРТЫП КЕЛЕМІН...»

(Соңы. Басы 1-бетте).

Ол кезде жастықтың буы бар, күшіміз тасып тұрған қайратты шақ қой, өзімізше солдаттарға бой бермеуге тырысып жатырмыз. Екеуін ұрып құлатқаным сол еді, арт жағымнан біреу дубинкамен салып ұрды. Көзімнің оты жарқ етті де, жерге құладым. Абырой болғанда сол уақытта жанымдағы төрт жігіт қашып үлгерді. Сонымен жерде сұлап жатқан мені автозақтың алдына сүйреп әкелді. Алдымен қалталарымды тінтіді, құжаттарымды тартып алды, содан соң көліктің бортына бетімді бір соғып, қан-жосам шыққан күйінде көлікке кіргізіп жіберді.

Бір автозақ адамды әуелі Фрунзе аудандық АІІБ-не (РОВД) апарды. Ол жақта орын жоқ, адам тола деп қайтарып жіберген соң айналып-айналып келіп Әуезов аудандық АІІБ-не әкеліп қамады. Ондағы адамның көптігі соншалық, тергеу изоляторында отыратын жер жоқ. Бәрін тар жерге әкеліп, үсті-үстіне тоғытып жатыр.

Ертеңіне тергеу басталды. Адамдарды бір-бірлеп алып кетеді де, ар жаққа апарып ойбайлатып жатады. Сөйтсек дубинкамен өлтіріп ұрады екен. Кешкі 17.00-тер шамасында мені де шығарды. Байқасам қолдарынан ұл кетіпті, адамдарды ұра-ұра дубинканы көтеруге шамалары келмей қалған. «Қайда оқисың?» Кімсің?» деп біраз сұрақтың астына алған соң «Енді қайтадан аланға баратын болсаң көресіңді көресің», – деді де, жайыма жіберді. Бірақ, алда әлі талай теперіш көретінімді дәл сол уақытта сезген жоқпын.

Екі күн үйде жатып, үшінші күні сабаққа барған Сапаралы Ахметовты сол күні оқу орнынан қолаяғын жерге тигізбей, прокуратураға алып кетеді. Сол уақыттан басталған тергеп-тексеру жұмыстары алты айға созылады. Қайда жүрдің? Кіммен жүрдің? Қай жерлермен жүрдің? Айналып келгенде сұрайтындары осы ғана. Студент те өз жауабынан танбайды: ««Сағат 11.00-де сабаққа кетіп бара жатыр едім, жолдан ұрып-соғып әкетіп қалды». Аланға екі күн қатарынан өз еркімен барса да, алдағы тағдыры үшін алаң болып, жалған сөйлеуге тура келеді. Ол кезде видеокамералардың енді ғана қолданысқа еніп жатқан уақыты екен. Аталған техника аланға жиналған жастардың жүздерін анықтауға мүмкіндік берген. Сонда болған көп жасты бейнежазбалар мен фотосуреттер арқылы органның адамдары жазбай танипты. Тергеу барысында сол жазбалар басты дәлел ретінде пайдаланылып отырған. Дәлел мен айғақ ретінде біраз адамның фотолары арнайы жинақталып, тергеу істеріне тіркеліпті. Алайда Ахметовтың жолы болып, сотталып кетуден Жаратканның өзі қорғап қалғандай болды.

– Милиция мектебінде оқыған Онал деген таныс жігіт бар еді, мені іздеп келіпті. «Сен онда не істеп жүрсің?» деп өзімен бірге ала келген фотосуреттерімді көрсетті. Сол отырған жерімізде фотолардың бірін қалдырмай өртедік. Осылайша өзім туралы айғақтарды жойып, ізімді өшіруге тырысқанымымен менің аланға барғаным көпшілікке әлдеқашан белгілі болып үлгерген еді. Институтта қайта-қайта жиналысқа салады. Жартысы кетсін дейді, жартысы қалсын дейді. Соңында ректордың алдынан бір-ақ шықтым. Ол да бәрін тәнтіштеп сұрап жатыр. Сол баяғы «Сабаққа кетіп бара жатқан жерімнен ұрып-соғып әкетіп қалды» деген жауабымды тағы қайталадым. Ақырында маған қатаң сөгіс жариялап, Құдай жарылқап оқуымнан шықпай қалдым. Бірақ сол кезде көрген теперішімді сөзбен жеткізу мүмкін емес. Кейде «осының бәрін бастан өткермей-ақ, оқудан шығып кеткенім әлдеқайда жеңіл болар ма еді?» деп ойлаймын. Әсіресе, алты ай тергеу әбден мезі етті. Күнде шақырады. Барамын. Сұрақ-жауап. Кешке дейін кабинетте қамап ұстайды. Ақырында сол жердің қызметкері сияқты болып кеттім, таңертең барамын, кешке қайтамын. Күнде бір сұрақ: «Қасында кімдер болды? Кіммен жүрдің? Аты-жөндерін айт!». «Жалғыз өзім келе жатқанмын» деп мен де айтқанымнан қайтпаймын. Қаласа ұрады, қаласа тебеді. Шарасызсың. Қарсылық білдіруге хақың жоқ, тіпті күшің де жоқ. Сол кезде жеген таяқтың зардабын әлі күнге дейін тартып келемін. Қазір қан қысымым үнемі жоғары жүреді. Соның әсерінен бетжүзім қарайып жатыр. Талай жерге барып қаралдым. Қанша ем қабылдасам да, нәтиже жоқ.

Одан қалса «опознание» жасайды. Он шақты адамды қатар тұрғызып қояды. Бір солдат келіп, «Міне, аланның осыны көрдім» деп саусағын шошайтса болды, еш дәлелсіз, сөзге келместен түрмеге тоғытып жатқан уақыт еді. Сондай сәттердегі жүйкенің жағдайын айтпай-ақ қояйын. Ешқандай жанашырлық та, әділдік те жоқ. Ешкім жәрдем бере алмайды. Ешкім араша түсе алмайды. Міне, сондай да уақыттардан өттік, – дейді ол.

Иә, кеудесін намыс кернеген жас жігіт ел тағдыры таразыға түскен сәтте аланға барғаны үшін айыпты еді. Институтқа барса, студенттердің бәрі сырт айналып, «Бәлесінен аулақ» дегендей алыс жүруге тырысады. Ешкім жанына жақындамайды. Сабаққа да жалғыз барып, жалғызқайтады. Бұл қоғамдық шеттету желтоқсаншының көңіліне қауу салмай қоймады. Сондай күндердегі адамдықтың, жанашырлықтың сәулесін сепкен бір жігіттің әрекеті әлі күнге дейін есінде.

– Соңғы тергеулердің бірі еді. Мәскеуден келген бір полковник: «Шыныңды айт, айтпесе кетесің, құрисың!» – деп айқайлап, сес көрсетіп отырды. Арғы жақта сол жерде істейтін бір қазақ жігіт отырған. Тергеушілер сыртқа шығып кеткен соң, әлгі жігіт маған: «Осы сөзіңнен таңба. Бұлар саған ештеңе істей алмайды», – деді. Ішім жылып қалды. Пәленбай ай маңайымда жүрген адамдардың біреуінен жылы сөз естімеген маған оның бұл кенесі айналайын деген сөзбен бірдей болды, – дейді Сапаралы мырза.

Сол күні кешке желтоқсаншыға барлық құжаттарын қолына беріп,

қол қойдырады да, жөніне жібереді. Есіктің алдына шығып, құжаттарын түгелдесе студенттік билеті жоқ. Қайтып кіріп, алып шығуға әбден болатын еді, бірақ әлгі мекеменде мезі болғаны соншалық, тезірек кетуге асықты. Кері айналып, өзі әбден қиянат көрген кабинеттің есігін қайта қағуға беттемеді. Сөйтіп оқуды студенттік билетсіз-ақ аяқтады.

Уақыт өте келе Желтоқсан туралы шындықтың беті ашыла бастады. Жалған айыптаулар мен түсініспеушіліктер біртіндеп сейіліп, оқиғаға деген қоғамдық көзқарас өзгереді. Қоғамның көкейінде ұзақ жыл бойы тұншығып жатқан сұрақтар мен күмәндар бірте-бірте сейіліп, адамдар оқиғаға басқа қырынан қарайтын болды. Желтоқсаншылардың тағдыры қайта қаралып, олардың әрекеттері қоғам алдында ақтала бастады. Ақталғандардың қатарында Сапаралы Ахметов те бар еді.

– 2015 жылы қолыма бір журнал түсті. Ашып қарасам, ішінде бір желтоқсаншы жігіттің ақталғаны туралы мақала жазылыпты. Соны оқып, мен де ақталайын деген ой келді де, Шардараның аудандық сотына арыз беріп едім, «Құжаттарыңыз жеткіліксіз» деп ондағылар арызымды қанағаттандырусыз қалдырды. Содан кейін Алматыға прокуратураға хат жаздым. «Менің желтоқсан оқиғасына қатысқаным туралы қандайда бір құжаттар болса, жіберулеріңізді сұрайымын» деп өтініш білдірдім.

Бір күні үйге прокуратурадан конверт келіпті. Пошташы көкем оны жаман жерден келген хат деп мыжып-мыжып, есікке қыстырып кеткен екен. Ашып қарасам, ақтау анықтамасы. Солай көп ұзамай өтінішіме жауап келіп, бірден ақталып шықтым. Одан кейін қаншама көрген қорлығым бар, денсаулыққа келген зардаптар бар, үкіметтен 10 миллион теңге компенсация сұрадым. Суреттерді, айғақ заттарды өртеп жібергеніміз бар, дәлел аз, соттың шешімімен 500 мың теңге ғана берілді. Оны Қаржы министрлігі төледі, – дейді желтоқсаншы.

Сапаралы Ахметов бүгінде патриоттық бағыттағы «Желтоқсан ақиқаты» республикалық бірлестігінің Түркістан облыстық филиалының төрағасы қызметін атқарады. Түрлі іс-шаралар ұйымдастырып, ұлт рухын көтеруге үлес қосып жүр. Сонымен қатар, медиатор ретінде де ел арасындағы татулық пен түсіністікті нығайтуға да еңбек сіңіріп келеді. Бос уақытында балаларға шахмат үйрететіні тағы бар. Себебі өзі бұл ойында талай рет топ жарып, қаншама қарсыластың бетін қайтарған. Сол білімі мен біліктілігін бүгінде оқушыларға үйретіп жүр.

«ӘСІРЕСЕ, ҚЫЗДАР ӨТЕ БАТЫЛ БОЛДЫ. ҚОРЫҚПАДЫ, ШЕГІНБЕДІ...»

Ниязбек Наханов – Созақ ауданының тумасы. Негізгі мамандығы – архитектор. 2020 жылдан бері патриоттық қозғалыс «Желтоқсан ақиқаты» республикалық қоғамдық бірлестігінің Шымкент қаласы бойынша филиалының, одан бөлек Созақ аудандық «Желтоқсан ардагерлері» қоғамдық бірлестігінің мүшесі. «Желтоқсан батыры», «Д.А.Қонаев», «Ұлт патриоты» медальдарының, «100 жаңа есім» төсбелгісінің иегері.

Алматы қаласындағы Сәтбаев атындағы политехникалық институттың архитектура факультетін жаңа бітірген жас маман 1977 жылы «Казгипроград» жобалау институтына архитектор болып жұмысқа орналасады. Алты жылдық тәжірибеден кейін, яғни 1983 жылы сол кездегі Талдықорған облысына жолдама алып, Сарканд ауданына бас архитектордың орынбасары болып ауысады. Бұдан кейінгі еңбек жолы Талдықорған облысының Қаратал ауданында жалғасты. Осы кезеңде еріптесінің өтінішімен Алматы қаласына бара қалған Ниязбек Наханов наразылық танытып аланға шыққан жастардың қатарына қалай қосылып кеткенін өзі де байқамай қалады.

– Совхозда мастер болып істейтін Қайрат Әбдірахманов деген жігіт бар еді. Сол Алматыға іссапарға шығу керек болды да, еңбек демалысында жүрген маған қолқа салады. «Ақыры боссыз гой, менімен бірге барып қайтыңызшы», – деген соң «длиномер» деп аталатын ірі көлемдегі жүктерді таситын екі ұзын жүк көлігімен екі шопырды қосқанда төрт адам болып ағаш алып келуге жолға шықтық. Таңғы сағат 5.00-терде Алматыға келсек Қапшағай жағындағы көпірдің жанына блок-пост қойып, сырттан келген көліктерді кіргізбей тұр екен. Себебін сұрағанымызда: «Қала тынып емес, аланға адамдар жиналып жатыр», – деген жауап алдық. Сонымен екі орыс шопыр жігітті көлікке тастадық та, жағдайды өз көзімізбен бағамдап қайтайық деген ойпен Қайрат екеуміз жауалатып отырып бірінші Алматының вокзалының жанына дейін келдік. Сол жерден автобусқа отырып, қазіргі Рысқұлов көшесіне дейін бардық. Ары қарай автобус жүрмейді. Одан жаяулатып Пушкин кітапханасына жеттік. Соның артында аланға қарай өтетін жер бар.

Келсек адам қарасы көп, алаң қоршалған. Солдаттардың қолдарында қалқан мен дубинкалары бар, бастарында каска. Халықпен аралары шамамен 20-30 метр. У-шу. Жастар: «Неге қазақ жерін көрмеген, аяғы қазақ елін баспаған, қазақтың тілі мен салт-дәстүрін білмейтін адамды қазаққа басшы етіп қояды? Грузияны грузин, Арменияны армян, Латвияны латыш, Өзбекстанды өзбек басқарады. Неге бізді орыс басқаруы керек? Қонаев өз еркімен кетті ме? Неге бұлай болды? Қонаевтың өзі халықтың алдына шығып, барлығын өз аузымен айтсын!» – деген бір ғана талап қойып тұр екен. Көбісі 18-22 жас аралығындағы жастар. Менің жасым ол кезде 26-да. Мінезім қызбалау ед, қарап тұрмай мен де кірісіп кеттім. Бірақ, өкінішке орай, бізді тыңдар құлақ болмады, – деп еске алады бұл жағдайды желтоқсаншы.

Сол күнгі сұмдық көрініс кейіпкеріміздің жадында күні кешегідей жатталған. Айтуынша, әскерилермен тартыс кезінде жастарға ешкім аяушылық танытпаған. Ниязбек Наханов бұл туралы былай деп баяндайды:

– Фурманов көшесі жақтан 25-30 шақты солдатты бір подполковник бастап келе жатыр екен. Қолдарында оралған газет бар. Бір жігіт: «Әй, жігіттер, абай болыңдар, қазір бұлар бізді сабайды», – деді. Сөйтсек әлгі газетке арматура темірлерді орап алған екен. Сол сәтте ашуға булыққан жастар солдаттарға қарсы лап қойды. Солдаттарды тепкілеп, подполковникті арыққа құлатып, оны да сабап тастады. Өйткені оған дейін басқа солдаттар бейбіт жүрген жастарды дубинкаларымен аяусыз ұрып, қаншамасын қан жоса етіп тастаған болатын. Осы аласапыран сәтте бірге оқыған курстасымды кездестіріп қалдым. Бұрын «Горный Гигант» шағын ауданы жақта сол жігіттің пәтерінде тұрғанбыз. Түстің кезінде сол «Горный Гигантқа» қарай жаяу тарттық. Қайрат екеуміз курстасымның үйіне барып, түскі асымызды ішіп алдық та, түс ауа қайтадан алаңға келдік.

Байқасақ, алаңдағы халық саны алдыңғыдан да көбейе түскен. Сырттан арнайы әкелінген әскерилер де қаптап жүр. Олар халықты қуады, халық шегінеді де, қайта жиналып, қарсылық көрсетеді. Тапырт-тұпыр төбелес басталады. Икемі барлар ұрып үлгереді. Қыздарды да аяп жатқан жоқ. Қан жосасын шығарып, өлмші етіп тастап жатыр. Сол маңда «Берекe» деген гастроном бар еді. Шамамыз келгеше қыздарды сол жерге тығға бастадық.

Дегенмен кейіпкерімз қақтығыс кезінде басынан жарақат алып, кері қайтуға мәжбүр болады. Әскерилерге төтеп беру мүмкін еместігін түсінген соң, одан да қатты жарақат алып қалмай тұрғанда шегіну керек екенін сезеді. Енді тағы біраз жүрсе аман қалуы екіталай еді. Сөйтіп есін жиып, алаңнан әрең сытылып шетке шығады. Бұл шарасыздықтан туған шешім болатын.

– Төбелестің қақ ортасында біз де жүрміз. Ол жерде сен ұрмасаң, сені ұрады. Бір уақытта басыма бірдеңе тарс етіп тиді. Алғашында ет қызуыменештеңе сезген жоқпын. Қарасам қан саулап жатыр екен. Содан басыма беторамалымды бастым да, Қайрат екеуміз амалсыз шетке шықтық. Қолдан келер шара жоқ. Құр бекерге таяқ жеп жатырмыз. Түбі өзімізің майып болып тынатынымызды сездік те, Қайрат екеуміз қайтуға бет алдық. Содан салып ұрып әу баста тоқтаған жерімізге барсақ, көлігіміз жоқ. Сол жердегілерден сұрасақ шопырларымыздың кері қайтып кеткенін айтты. Сонымен теміржол вокзалына келіп, түнгі 1.00-дің шамасында Талдықорғанға тікелей пойыз болмаған соң Үштөбеге баратын пойызға отырдық. Пойыздан таңда түстік. Менің Үштөбеде көріс досым бар еді, бір шауаларым болып соның үйінде қалып қойдым да, Қайрат жұмысқа баратын болған соң ары қарай Талдықорғанға жол тартты, – дейді ол.

Ниязбек Наханов ауылға төрт күннен кейін бір-ақ оралады. Келген бойда әуелі жұмыстағылар, одан кейін КНБ шақыртады. Тергеп-тексеру барысында: «Алматыда болған жоқпын, барған жоқпын, ешкімді көрген жоқпын, жұмыстарыммен Үштөбеде жүрдім, менің бұл сөзімді растайтын куәлер де бар», – деп әзер құтылған. Сөйтіп құдаланудан аман қалыпты.

– Егер сол жерде басым айналып құлап қалғанда, мен де тергеушілердің құрығынан құтылмас едім. Сол күні қаншама жас жазықсыз жапа шекті. Құдап жатқандарды көлікке тиеп, белгісіз жаққа алып кетіп отырған. Ал қамауға алынғандар одан да көп болды. Изоляторға адам сыймай кеткенде жастарды қаланың сыртындағы елсіз жерге апарып, мал сияқты аударып тастаған. Олардың бар жазығы қазақ еліне қазақ басшы талап еткені ғана еді. Бірақ оны елеген кім бар дейсің?! Трибунадан тек: «Тарандар, әйтпесе құғынға ұшырайсыңдар, қамаласыңдар», – деген қатқыл үн ғана естіліп жатты. Бірақ қазақтың рухты жастары оған құлақ асқан жоқ. Керісінше өршеленіп «Менің Қазақстаным», «Атамекен» әндерін хормен шырқап тұрды. Жастар шын мәнінде ел үшін жан алып, жан беруге дайын еді. Әсіресе, қыздар өте батыл болды. Қорықпады, шегінбеді. Ең көп таяқ жеген де солар. Шаштарынан сүйреп, көлікке тасыды. Бірақ олар сол сәтте де өз рухтарын жоғалтқан жоқ, – дейді желтоқсаншы.

Ниязбек Наханов бұл тарихи сәтті «Желтоқсан оқиғасы» деп атауға қарсы. Оның айтуынша, бұл – бір күндік толқу немесе саяси наразылық емес, қазақ халқының отарлық езгіге, әділетсіздікке қарсы шыққан ашық қарсылығы, ұлттық рухтың оянған сәті. Сондықтан оны ұлт азаттық көтеріліс деп атау керектігін айтады. Расында да, алаңға шыққан жастардың талабының астарында терең тарихи мән жатыр еді. Бұл ұлттық намыстың, тәуелсіздікке, егемен ел болуға деген ұмтылыстың бастауы болды.

«ЖЕЛТОҚСАНШЫЛАР 16 ЖЕЛТОҚСАННАН БАСҚА УАҚЫТТА МҮЛДЕ ЕЛЕУСІЗ ҚАЛАДЫ...»

Тамара Ерімбет – тәрбие және білім саласында 35 жылдық еңбек өтілі бар педагог, қоғам белсендісі. Сауран ауданы «Ұмай ана» қамқор аналар қоғамдық бірлестігінің жетекшісі. Патриоттық қозғалыс «Желтоқсан ақиқаты» республикалық бірлестігі Түркістан облыстық филиалының мүшесі. «Кәсіподаққа сіңірген еңбегі үшін», «Түркістан облысына сіңірген еңбегі үшін», «Сауран ауданына сіңірген еңбегі үшін», «Желтоқсанның 35 жылдығы» медальдарының, «Мұздағы жауқазын», «Ұмай ана», «Мейірім» төсбелгілерінің иегері. Жуырда «Ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталды.

Тамара Әбдуапқызы – білім мен тәрбие жолында өзіндік орны бар жан. Ол 1970 жылы Түркістан облысындағы Бабайқорған ауылына карасты Абай бөлімшесінде дүниеге келген. Мектеп бітіргеннен кейін білім жолын Алматы қаласындағы Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтының мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту факультетінде жалғастырады. Диплом алған соң 1990 жылы Түркістан қаласындағы №7 С.Ерубаев атындағы мектеп-интернатта бастауыш сынып мұғалімі ретінде алғашқы еңбек жолын бастайды. Кейін кәсіби тәжірибесін кеңейтіп, Түркістан қалалық Балалар мен жасөспірімдер орталығында директордың орынбасары қызметін, сондай-ақ Абай мен Шорнақ ауылдарындағы жалпы орта мектептерінде қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі ретінде жемісті еңбек етті. Бүгінде ол жеке кәсіпкерлікпен айналысады. Шорнақ ауылында «Nurly Perzent» бөбекжай-балабақшасын ашып, сонда 75 бала тәрбиелеп отыр. Сонымен қатар «Бәйтерек» бөбекжай-балабақшасының меңгерушісі қызметін де қоса атқарып келеді.

Тамара Әбдуапқызын көпшілік ең алдымен Желтоқсан оқиғасының куәгері әрі қатысушысы ретінде таниды. 1986 жылдың желтоқсанында Алматыда орын алған тарихи толқуда ол да шет қалған жоқ. Жастықтың жалынымен, жүректегі намыстың жетелеуімен алаңға шықты. Сол күні Тамара жалғыз емес еді, аласапыран сәтте ұлт тағдырына бейжай қарап отыра алмаған курстағы алпыс шақты қызбен бірге еріп кете барды.

– Біз ол кезде бірінші курстың студенті едік. Небәрі 16-17 жастағы өрімдей жастармыз. Үлкен аудиторияда үш топқа лектор ағай тарихтан лекция оқып жатқан. Кенет біреулер терезеге тас лақтырып, көше жақ айқай-шу, дабыр-дубыр болып кетті. Бәріміз өре түрегеліп терезеден сыртқа қарадық. Сөйтсек адамдар топ-топ болып кетіп бара жатыр екен. Қолдарында лозунгтары бар. Терезеден қарап тұрған біздерге: «Қазақтың қыздары, сендерде намыс жоқ па? Бізбен бірге алаңға жүріңдер!» – деп айқайлады. Қонаевтың босатылғанын, орнына Колбиннің келгенін айтып жатты. Соны естіген сәтте біз бір сәтке де қарап тұрмадық. Сабақ өтіп тұрған лекторға да қараған жоқпыз, бірінші қабаттағы гардеробта ілініп тұрған сырт киімдерімізге қарай тура ұмтылып, үстімізге ілген күйі сыртқа беттедік.

Далада күн суық, сықырлаған аяз, жер қар. Оны елеген біз жоқ, әлгі топтың артынан ілескен күйі кете бердік. Бара жатып жолда небір қорқынышты көріністі көрдік. Төгілген қан, қиралған ғимараттар. Алаңға келсек у-шу, айқайлап жатқан қыздардың даусы. Адамдар құлап жатыр. Сол жерде жедел жәрдем көлігі де жүр. Біраз уақыттан соң қиқулап өрт сөндіру көлігі келді. Ішінен адамдар түсе салды да, қақаған қыста жиналғандарға мұздай су шаша бастады. Ол мұз болып киімде қатып қалып жатты. Енді сұмдық жағдай. Өзімізі ауылдан енді келген өрімдей балапанбыз, анау жағдайларды көргеннен кейін үрей басым бола бастады. Қорқып бір-бірімізбен қол ұстасып алдық. Сонда да аланнан кетіп қалмай, міз бақпаған күйі тұра бердік.

Біршама уақыттан соң артымыздан институттың кураторлары жетті. Біздің жетекшіміз зейнет жасына жақындап қалған, көзі дұрыс көрмейтін апай еді. Сабақ беріп тұрып столды көрмей, соғылып қала беретін, ол кісіні бәріміз айтынбыз. Сол кураторымыз келді де: «Қайтындар да қайтындар, қазір қайтпасаңдар сендерді оқудан, мені жұмыстан шығарады. Әкешешелеріңе не айтасыңдар, ауылға не беттеріңмен барасыңдар?» – деп жылап-еңіреп жүріп бәрімізді автобусқа жинады. Ол заманда сары автобустар болатын, деканат сол автобуспен кураторларды жіберген екен. Біздің кеткенімізді естіген соң дереу кураторларды жинап: «Қазір тез барып әркайсысың өз тобыңның студенттерін сүйрел тұрып алып келесіңдер. Олай болмаған жағдайда шеттеріңнен жұмыстан босатылласыңдар!» – деп тапсырма берілді. Біздің топтың қыздары жан-жаққа тарамай, шашырамай бір жерде тұрған еді. Сол себепті бізді жинау да, тауып алу да оңай болды.

Сонымен бәрімізді автобусқа тоғытқан күйі жатақханаға әкелді де, сыртымыздан құлып салды. Бір апта қамалып жаттық. Жатақханаға жақын жерде асхана бар. Тамақтанатын уақытта кураторымыз бәрімізді балабақшаның балалары секілді қатарға тұрғызады да, асханаға өзі алып барады. Тамақ ішіп болған соң қайтадан сапқа тұрғызып, өзі алып қайтады. Ешқайда шығармайды. Біз жағдайды айтып, жылап-еңіреп ауылға хат жазамыз. Оны жатақханадағы пошта жәшігіне апарып сала береміз. Сөйтсек ол хаттардың біреуі де бармаған. Кейін бәрі саябырсыған кезде поштаны ашып қарасақ, барлық хатымыз ішінде жатыр. Пошта жәшігінің іші хатқа толып қалған. Ешқайда жіберілмепті.

Сол күні біздің курстан аланда қалып кеткен екі қыз болды. Оларды күштесе де автобусқа салып алар еді, тек таппай қалды. Кешке қарай оларды бірінен соң бірін алып келді. Бір қыздың басы жарылған, қан, оны бинтпен орап қойыпты. Екінші қыздың аяғы сынған, гипстелген. Қыздардың жарақатына да, гипсіне де қараған жоқ, милиция есікті ашты да, дәп бір зат лақтырғандай лақтырды да кетті. Оны көрген біз ұлардай шулап жандарына жетіп барамыз да, қыздарды көтерген күйі өз бөлмелеріне апарып жатқызамыз. Қолымыздан келер көмегіміз сол ғана еді. Өкініштісі, кейіннен оларды оқудан шығарып жіберді. Қаншама студенттер тепкі көріп, құдаланып жатты, – дейді желтоқсаншы.

Сол уақытта олардың кураторы: «Сендердің аттарыңды атамаймын, барғандарыңды да ешкімге айтпаймын», – деген екен. Дәл осы қолдау олардың төргеуден, қуғынсүргіннен аман қалуына себеп болды. Осы оқиғадан кейін одар ұзақ жылдар бойы алаңға барғандары, бастан өткергендері туралы ешкімге тіс жармай жүріпті. Айтуынша, сол күнгі оқиға туралы ашық айтуға дайын емес желтоқсаншылар әлі де бар. Өйткені сол кезеңде оқудан шығарылып, тергеуге алынып, жазаланып, түрлі құқай көргеннен кейін Желтоқсан оқиғасы жайында мүлде жақ ашпауды дұрыс көреді екен.

Қоғам белсендісі бүгінде желтоқсаншылардың елеусіз қалып жатқанына қынжылыс білдіреді. Оның айтуынша, бұл оқиғаға қатысқан жандар – нағыз ерлік көрсеткен азаматтар. Батылдық пен ұлтқа деген жанашырлықтың нағыз үлгісін көрсетсе де, олардың еңбегі мен ерлігі жеткілікті дәрежеде бағаланбай отыр деген ойда.

– Желтоқсаншылар 16 желтоқсаннан басқа уақытта мүлде елеусіз қалады. Ешқандай жеңілдік қарастырылмаған. Ұлы Отан соғысының ардагерлерінен кейінгі батырлар осы желтоқсаншылар емес пе?! Шын мәнінде Желтоқсан оқиғасы орын алмағанда, алаңға жастар атойлап шықпағанда, Колбин басшы болып қалғанда еліміздің тағдыры қандай боларын кім білсін? Тәуелсіздікке қол жеткізер ме едік, жоқ па, ол жағы да белгісіз. Біз осыны әлі жете түсініп жатқан жоқпыз. Содан да болар, желтоқсаншылар көбіне көлеңкеде қалып кетіп жатады. Ең болмағанда қоғамдық көлікте тегін жүру жеңілдігін берсе де жаман болмас еді, – дейді Тамара Ерімбет.

Бүгінде Тамара Әбдуапқызы тек білім мен тәрбие саласында ғана емес, қоғам игілігі жолында да белсенді еңбек етіп келеді. Ол – мүмкіндігі шектеулі балалардың арман-тілегін орындауға ұмтылып жүрген жан. Әлеуметтік осал топтарға көмек көрсету, балаларға қуаныш сыйлау арқылы қоғамдағы мейірім мен жанашырлықты арттыруға өз үлесін қосып келеді.

М.ҚҰРБАНҚЫЗЫ

Көне де киелі Сайрам туралы сөз қозғағанда жан-жақты дерекқоздерді – жазбаша және ауызша деректерді сараптап, насабнамалық мәліметтер мен аңыз-әңгімелер астарындағы мәдени қабаттарға да мән беру маңызды. Мәдени қабаттар деген түсінікті тек археологиялық мәнде ғана емес, халық ауыз әдебиетінің де материалдарында қолдануға болады.

Қазіргі қолданыстағы ҚР «Тарихи-мәдени мұра объектілерін қорғау және пайдалану туралы» Заңының 5-бабында тарих және мәдениет ескерткіштерінің бір түрі ретінде киелі объектілер де енгізілген. Ал, киелі объектілер деген терминге «айтулы тарихи оқиғалармен және аса көрнекті тұлғалармен, сондай-ақ халықтың рухани құндылықтарымен байланысты тарихи және есте сақтарлық жерлер, қолмен жасалған және табиғи ғибадат ету объектілері, ландшафттар, құрылысжайлар» деп түсінік береді. Демек, бұл түсініктің ішіне табиғи нысандар да, сәулет ескерткіштері де, тіпті тұтас жатқан қалаларды да өндіруге болады деген сөз.

КӨНЕ САЙРАМ және ОЗҒАН АТА ТУРАЛЫ ДЕРЕКТЕР

ЖЕТІ ШӘРІП

Жалпы, ортаазиялық кеңістіктегі халық ауыз әдебиетіндегі деректерде «Жеті шәріп» деген сөз жиі кездеседі. XIX ғасырдың соңындағы Ә.Диваев секілді этнограф ғалымдардың мәліметінше, Түркістан өңірінде гі «Жеті шәріп», яғни жеті әулиеді жер, киелі орын дейтін ұғымға Мекке шәріп, Мәдина шәріп, Бұхар шәріп, Шам шәріп, Қатым шәріп, Құдыс (Мысыр) шәріп, Кәлəм шәріп (Құран) деп тармақтайды. Дәл осындай түсініктегі «киелі шаһар» мəні көне Сайрам қаласына да қолдануға жарап тұр. Енді осы ойымызда тарқатып көрейік.

Қолымызға 2014 жылы «Қазыналы Оңтүстік» сериясымен жарық көрген «Сайрам аңыздары» деп аталатын еңбек тиді. Бұл еңбекті басқаға Міраахмет Мірхалдаров, Саттар Өміржаков, Хамидулла Тәжиев бастаған ғалымдар жинақтап дайындаған. Негізге XIX ғасырдың соңында Н.П.Остроумовтың басшылығымен жарық көрген, ғылымға «Трактаты о святых мадинан аль-Банда и Исфиджабе» деген зерттеуі алынған. Бұл еңбекте зерттеушілер Сайрам мен оның округіне қарасты аймақта өткен пайғамбарлар мен әулиеәнбиелердің аты-жөні, атқарған шаруалары, артында қалдырған ізі туралы мәліметтерге жан-жақты тоқталады. Сайрамда Бідырыс, Нұх, Ескендір Зұлқарнайын, Қызыр, Ибраһим, Иса, Юша сынды пайғамбарлардың табан ізі қалғаны, олардан Жұма, Палдас, Жамиг дегендегі ғибадат орындары мұра болғаны, Жұрмалік, Салар, Тегінбас, Қарабұрахан, Арсланхан, Сұлтан-Мансұр секілді пағшалардың өткені, тіпті Мұхамед пайғамбардың Миғражға көтерілгенде Мәдинат-ул Байзаны да аспанға көтерін, сонда Жамиг мешіті орнында 2 рәкәт намаз оқығаны туралы аңыздар рет-ретімен келтіріледі. Сондай-ақ, IX ғасырда Ислам дінін таратып осында алғаш табан тіреген мұсылман-миссионерлері қолбасшылары, XI-XIY ғасыр арасындағы сопылар мен қазылардың жүзге жуық қабыртүрбелері туралы деректерге тәптіштеп түсіндірме берілген. Осыншама әулие-әнбиелердің бір ғана Сайрам/Испиджаб округі төңірегіне топтаса жатуы – Көне Сайрам қаласының да сакралдық қасиетін арттыра түседі. Сондықтан да болар, сайрамдық Шайхул Ислам Раисиддин имамның *«Егер, кімде-кім бұл қаланың бір қақпасынан кіріп, екінші қақпасынан шығып кетсе, оның ешбір күнәсі қалмайды. Осында бірер аш адамды тойдыратын болса, Меккедегі барша кедей-дәрәуіштерді тойдырғанмен тең. Кімде-кім бұл қалада өлетін болса, мүлде сұрақ-жауапты күтпейді»* деген сөзін келтіріп, оған сенетіндердің қатары көп. Олай болса, осы сөзді Сайрамның туристік ұранына айналдыруға да болады деп ұсыныс айтсақ, артық емес. 130 әулие-әнбиеің тізімін Сайрамның орталық мешітінің имамы Салахиддин мырзаның кабинетінен таба аласыз.

Көне Сайрам қаласы мен Испиджаб округіне Ислам діні негізінен IX ғасырдағы Саманидтер патшалығы тұсында жаппай ене бастады. Ал, Нұх ибн Асадтың тұсында Испиджаб қаласы түркі халықтарымен арадағы шекаралық бекет қызметін атқарғандықтан, қазіргі тілмен айтқанда «арнайы экономикалық аймақ» ретінде танылып, барлық салық түрлерінен босатылған болатын. Мұндай артықшылықтар тек керуеншілер мен қолөнершілердің ғана емес, діни миссионерлердің де қызығушылығын арттырды. Мұсылмандық дүниетаным бұл маңайға осылай келді. Одан кейін тарих сахнасына шыққан Қарахан қағанаты Ислам дінін мемлекеттік дін ретінде ресми бекітіп, Испиджаб тың діни рөлі арта түсті. Бұл бұрынған қалыптасқан өзге діндердің ықпалы нысандарын мұсылмандық бояумен қаныктырып, өң-келбетін өзгерте бастады.

Ислам діні тарала бастаған кезеңдегі Сайрам/Испиджаб өңірінің киелілік қасиетінің қалыптасуын негізінен екі кезеңге бөліп қарауға болады. Біріншісі аңыздық деректердегі араб басқыншыларының әскербасылары мен миссионерлері (Ысқақ баб, Әбдел-Әзіз баб, Міралі баб, Мәлік шах, т.б.) өкілдері (IX-X ғғ.) кезеңі болса, екіншісі Ислам діні негізгі дінге айналған Ибраһим ата, Қарашаш ана, Ақ ата, Шайқы Каландар, Сүзік ата, т.б. өмір сүрген XI-XIY ғасыр. Бұл кезеңдегі тұлғалардың дені Қ.А.Ясауи өмір сүрген заман, сопылық іліммен тығыз байланыстыра қаралады. Сондай-ақ, мұнда тек ясауия тариқаты емес, бекташилер, накышшандилер тариқатының өкілдері тарағаны жайында мәліметтер бар. Бұған қоса көне Сайрам қаласында Исламның сүнниттік бағытындағы ханафи мектебінің қаондары басты ұстаным болып қана қойғаны емес, оған қоса кей аңыздардан шафиғи масхабы ұстанымындағы қазылардың болғанын да байқаймыз. Сондай аңыздардың бірінің сюжеті 2006 жылы Нобель сыйлығын алған Орхан Памуктың «Менің атым Қырмызы» кітабында да жүр. Бұл Көне Сайрамның киелілік қасиеті тек Қазақстан, Орта Азия ғана емес, Стамбулға дейін ықпалды болғаны деуге себеп бола алады.

ӘЛЕМДІК ДІНДЕРДІҢ ІЗІ БАР

Қазіргі таңда Жамбыл Артықбаев бастаған тарихшы-этнограф ғалымдар Сайрам өңірінде Ислам келгенге дейінгі кезеңде түрлі өркениеттердің ізі қалған киелі шаһар ретінде қарайды. Мұнда будда, манехеизм, христиан, зороастризм секілді әлемдік діндердің ізі бар. Бүгінге жеткен Сафи ад-дин Орын Қойлақының «Насабнаме» дейтін шежірелік деректерінен мынадай мәліметтер кезіктіруге болады: *«Сариамда бір падшаһ бар еді. Аты – Көркоз еді, лақабы – Нахибдар еді. Сариам елі 160 мың үйлік тарса еді. 300 рустайісі бар еді. Жұмласы тарса еділер. ...3 түні күн харб қылдылар. 10 мың тарса өлді, 5 мың мұсылмандар шаһид болдылар. Ол шаһид болғандардың ұзағы түбба-табиғи еді. Ысқақ бабының алғанды аты – Әбд әл-Әзіз еді, 70 йерінен оқ тегді. Сариам елінде шаһид болды. Уа тағы түбба ат-табиғинні Сариамда қойдылар. Ысқақ баб Нахибдарны Сұлханға (Сауранға) құа барды. 3 күні түн харб қылдылар. 30 мың тарса өлді, 7 мың мұсылман шаһид болдылар. Ысқақ баб Сұлханда Нахибдарды өлтірділер. Ислам ағызды. Мұсылмандық ашқара болып тарады. Анда кейін Ысқақ баб Қарағықта 54 йыл падшаһлық қылды. Жұмла мұғуа тарсалары иманға дауат қылды».*

Бұл насабнаманың бірнеше нұсқасы бар. Қаза тапқан тарса-мұғ қауымы мен мұсылмандардың саны және Нахибдардың Сайрамнан қашып барған жері бір жерде Сауран делінсе, басқа нұсқасында Жеңг қаласы деп көрсетіледі. Мұнан Көне Сайрам өңірін Ислам діні келгенге дейін мұғ және тарса деген қауымдар мекен еткенін бағамдаймыз. Тіпті, Нахибдардың аузынан «Мен жетпіс атаманан бері тарсамын, менің дінім дұрыс! Соғысамыз!» деген сөздің де шыққанын оқып қаламыз. Егер сол сәттегі қамалдың ішіндегі адамдардың көзімен қарайтын болсақ, жергілікті дін ұстанушылар басқыншыларға өздерінің рухани және материалдық мұрасы үшін қасиетті соғыс жариялап отыр. «Тарса» деген қауым аты – ортағасырларда осы өңірді мекен еткен несторшандық бағыттағы христиандар болса, ғалымдар «мұғ» зороастризм діні өкілдері екенін айтады. Осыдан кейін қазіргі Сайрам төңірегіндегі Биби-Мариям, Юша пайғамбар, Нұх пайғамбар мен оның кемесі жайындағы Інжілдік кейіпкерлер мен оқиғалар желісін сол қауымдардан қалған мәдени қабатар деп түсінген дұрыс болар. Оған қоса бұл кейіпкерлердің белгілері мен мазарлары көне қаланың қазіргі таңға сақталып жеткен Шахристан қорғанының сыртынан орын алуының өзі кейінгі Ислам дінінің зор ықпалы болғанын ұғындыратындай.

Жаңа сөзімізде «мұғ» тайпасы туралы насабнамалық деректерде кезігетінін айттық. Бұл мұғ, мық, мік, мұған, маг деп құбыла айтыла беретін қауым туралы XIX ғасырда өмір сүрген тарихшы Құрбанғали Халидтің «Тауарих Хамса» деп аталатын еңбегінде де айтылады. Ортағасырлық авторлардың еңбектерінде де «мұғ» тайпасы туралы түсініктемелер берілген. Қазіргі таңда ғалымдар «мұғ» қауымын зороастр дінін ұстанушыларға қатысты атайды. Осы тұста ескертіп нәрсе, 1940 жылдары Сайрамнан Көксәйек бағытына қарай шығатын жол салынғанда құрылысшылар қызықты артефактілер табады. Осы кезде «Жетісу» археологиялық экспедициясымен Г.И.Пацевич келе қалады да, оған шахристанның оңтүстік-шығыс бөлігінде орналасқан үйінді төбенің сүрпін тегістелген туралы хабар жетеді. Сүрілген топырақ кесіндісінен көптеген қаңқалар табылып, күл мен адам сүйектерінің қалдықтары бар ыдыстар шығады. Осыған сүйене отырып, Г.И.Пацевич мұнда зороастрлық рәсім бойынша жерлеу рәсімдері болған болуы мүмкін деген қорытындыға келеді. (Пацевич Г.И. Памятники междуречья Талас-Арысь // Материалы и исследования по археологии Казахской ССР: Труды Семиреченской археологической экспедиции: Таласская долина. – Алма-Ата, 1949. – Т.I. – 147 б.). Мұндай зороастр дінін ұстанушылардың мекенжұртына (I-IY ғғ.) ұқсайтын нысанды бүгінде Сайрамның өзенінен арғы бетіндегі жағалауда орын тепкен төбешіктен де байқауға болады. Қазіргі таңда ол төбешік үстінде Шайқы Камалиддин (Жомарт баб) кесенесі орналасқан. Бұл төбе бір кездері зороастр дінін ұстанушылардың ғибадат ететін немесе зиярат қыметіндегі киелі орынны болып, кейіннен исламдық ықпалдың әсерінен қиранды үйіндіге айналып, орталықты жою үшін Сайрамдағы діни шайқаларының ең көрнекті тұлғасы – Шайқы Камалиддиннің жерленуі мүмкін. Тарих беттерінен бір қыратылған дүшенің орнына басқа қасиетті нәрсені орнатқан оқиғаларды жиі кездестіруге болады. Мысалы, Ұлықбек расыхтанасының қиратылған орнына мазарат салынған.

«ОЗҒАН ПАЙҒАМБАР ДЕГЕНІ – УЫЗ (Оғыз) ХАН ЕКЕН...»

Қазақтың көрнекті шежірешісі Мәшһүр-Жүсіп Көпейұлының еңбектерінде көпшілі халықтың түсінігінде бар Озған пайғамбар туралы аңыз бар. Онда тоқсан екі баулы қыпшақтан шыққан батырлар Мұхаммед пайғамбарға сәлем бере барғанда өздерін «Озған пайғамбардың ұрпақтарымыз» деп таныстырады. «Озған пайғамбар дегені – Уыз (Оғыз) хан екен. Киіз үйді сол Уыз хан жасатып: «Киіз туырлықты қазақ байдың баласы, Уыз үйлі» атанып жүрді» дейді шежіреші (Мәшһүр-Жүсіп Көпейұлы, шығармалар жинағы, 8 том, 59 бет). Осы Озған пайғамбар туралы басқа да деректерді ф.ғ.д. Берікбай Сағындықұлының, фольклортанушы Шәкір Ыбыраевтың, тіпті дінтанушы З.Жандарбектің еңбектеріне де (жер бетіне келген 124 мың пайғамбардың біреуі деп пікір білдіреді) кезіктіруге болады. Ал, Сайрам өңірін зерттеп, топографиялық карталарға түсірген М.Е.Массонның 1925 жылғы еңбегінде осы аңыздардағы есімге ұқсас «Озған ата» деген жер атауы енген. Бұл Озған ата есімін «Сайрам аңыздары» жинағынан да кездестіруге болады. «Сайрам аңыздарындағы нұсқа мен Өбілғазы Баһадүрдің «Түрік шежіресі» еңбегіндегі Оғыз қаған аңыздағы кейбір сюжеттерде ұқсастық бар. Насабнамалық деректердегі Нахибдардың Сайрамнан Оғыз қағандығына қараған Сауран (Сулық) немесе Жеңтке қашуының себебін осы жерден андай түсетін сияқтымыз. Жалпы, фольклористикада этонимдер мен кісі есімдері бірігіп жататын аңыздар мен эпостар туралы зерттеулер баршылық.

Біздің бүгінгі мақсатымыз – Көне Сайрам қаласы мен оның айналасындағы киелі орындар Ислам діні ресми дін ретінде қалыптаспай тұрып та жергілікті халықтың, оның ішінде көшпелі халықтардың да қасиетті-сакральді орындарының қатарында болған деген пайымды нақтылауға сеп болу. Көне Сайрамның қасиеті IX-XI ғасырлардағы Ислам өркениетінің мектептерімен астаса келе өңі де, құндылығы да құбылып, бүгінгі таңға жетіп отыр. Өңірдің киелілігі Қ.А.Ясауидің өмірге келуімен бұрынғыдан да арта түсіп, сопылық ілімнің орталығына айналған деп топшылаймыз. Көне жұрттың қасиеті тарихи-мәдени құндылық ретінде халық жадында сақталып, жаңғырып бүгінгі таңға жетті. Енденше, Сайрам тұрғын алабының іші мен оның айналасында орналасқан киелі объектілерді зерттеп, ғылыми айналымға ендіру заманның талабы. Киелі мекенде республикалық маңызы бар 6 сәулет ескерткішінен (Әбдел-Әзіз баб, Ибраһим ата, Қарашаш ана, Қожа-Салих, Міралі баб кесенелері және Қызыр мұнарасы) өзге: *Қазы Байзауи, Сүзік ата (Мұстафақұл қожа), Биби Ғаис ана, Қожа Қазы/Қожа, Мәнжұрат баб (Лутфулла Сайрами), Сарқазақ баб (Қожа Хаиит Байзауи), Биби Мариям, Боздақ ата (Камаладдин Байзауи), Ақ ата (Шаһабаддин Исфиджаби), Қыз әулие, Озған ата, Ботбай ата, Махмұтхан ата, Жошы баб, Ғайып ата, Жомарт баб (Шайқы Камаладдин), Гәзал ата (Сұлу ата, Көз ата), Шах Каландар баб, Абдулла Қожа Сарми кесенелері және Жүсіп/Юша пайғамбар белгісі* секілді көпшілікке танымал 20 киелі обьект бар.

Көне Сайрам туралы әлі де көп айтуға болады. Бүгін біз сол айтарымызды ғана ғана айтуға болады. Бүгін біз сол айтарымызды ғана ғана ғана

Денсаулық

ДҰРЫС ИММУНДАУ – ЕҢ ТИІМДІ ҚОРҒАНЫС

Көкжөтел – бұл көбінесе балаларда байқалатын және белгілі бір клиникалық көрінісі мен белгілері бар инфекциялық ауру. Көкжөтелдің ерекшелігі – тыныс ағу функциясының бұзылуы және ауырудың дамуы кезінде тыныс ағу жолдарының шырышты қабаттарының зақымдануы. Жиі асқынулар екі жасқа дейінгі балалар мен қарт адамдарға тән. Алайда, көз келген жас ауру әр-ауқатты едәуір нашарлатуы мүмкін, соңғыстан көкжөтел белгілері мен инфекцияны жұқтыруды алдын алу әдістерін білу маңызды.

Көкжөтелдің белгілері жоғары тыныс жолдарының бактериялық инфекциясына ұқсас:

– дене қызуының +38°С-қа дейін көтерілуі, қалтырау;
– әлсіздік, бұлшықеттердің сызқырауы, бас ауруы;
– мұрын жолдарынан ағу, мұрынның бітелуі, құрғақ жөтел, шырышты қабықтың ісінуі.

Қоздырғыштың берілуі инфекция жұқтырған адаммен тығыз байланыста болған кезде ауа-тамшылы жолмен жүзеді. Ауру адам аурудың айқын сатысы басталғанын кейін 30 күн ішінде алғашқы патологиялық көріністерден инфекцияны тарата алады. Жөтелдің қарқынділығы сияқты белгі биологиялық сұйықтықтағы (сілекей, шырышты қақырық) қоздырғыштың таралу дәрежесімен байланысты.

Көкжөтелге қарсы негізгі алдын алу шарасы вакциналау болып табылады. Қазақстан Республикасының Ұлттық егу күнтізбесіне сәйкес балаларға екпе егу бір мезгілде тпісіншe 5-6 аурудан – дифтериядан, сіресседен, көкжөтелден, полиомиелиттен, В типті гемофильді инфекциядан және В гепатитінен қорғайтын құрамында АБКДС бар бес және алты компонентті құрама вакциналарды қолдана отырып жүргізіледі. Көкжөтелден барынша қорғау үшін балаларға 5 екпе алу қажет, оның ішінде 2 айдан бастап 1 ай аралығымен 3 екпе, содан кейін бірінші ревакцинация бір жарым жаста, екінші ревакцинация 6 жаста жүргізіледі.

Баланыңды иммундауды кешіктірменіз. Оның денсаулығы – сіздің қолыңызда. Өзін-өзі емдеуге болмайды, уақытында маманмен кеңескен дұрыс.

РЫСКУЛОВ Е.А
Шымкент бөлімшелік көліктегі санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының басшысы

ХАБАРЛАНДЫРУ

Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Темірлановка ауылы К.Омаров 46/1 мекенжайында орналасқан «Мөлдір су» ӨК мониторинг, өндіріс жолдарын бақылау, қалдықтарды басқару бағдарламалары, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізілед. Тыңдау өткізу күні, уақыты және орны: 22.01.2026 ж. сағат 15:00, «Ордабасы ауданы әкімінің аппараты» ММ-сі Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Темірлан ауылы, Т.Рысқұлов №14-үй (Өкімшілік ғимаратының мәжіліс залында болады)

Жобаның тапсырыс берушісі: «Мөлдір су» ӨК, БИН:9805-40002839 мекен-жайы: Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Темірлан ауылы, К.Омаров 46/1 үй, e_mail: bolebaevbahytzan@gmail.com, тел.: +7 705 853 00 06.

Ықтимал әсер туралы есепті әзірлеуші: «EcoScienseGroup» ЖШС, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, БИН:230840042704, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Жобалық құжаттамамен танысу www.ndbecology.gov.kz порталында қарауға болады. Қосымша ақпарат мына телефон арқылы алуға болады: ecocentre2018@mail.ru, тел. +7700 423 29 82.

Жұртшылық пен мүдделі жұртшылық қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар бойынша және қоғамдық тыңдаулардың жариялануы хаттамасы бойынша ез есептулері мен ұсыныстарын "Түркістан облысы Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ-не Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, 10, е-mail мекенжайы бойынша жазбаша немесе электрондық пысанда жібере алады: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

Zoom конференциясына қосылу үшін сілтеме:
https://us04web.zoom.us/j/6165408596?pwd=a1oba3ROUGROYm1xZDZfbXhiTkNRUT09 Конференция идентификаторы: 616 540 8596
Кіру коды: 123456
Географиялық координаттары: 42°36'51.6"С 69°15'22.1"В

ОБЪЯВЛЕНИЕ

По адресу Туркестанская область, Ордабасинский район, село Темирлановка, улица К.Омаров 46/1, в бане «Мөлдір су» ПК будут проведены общественные слушания в форме открытого собрания по программам производственного экологического контроля, управления отходами и плану мероприятий по охране окружающей среды дата, время и место проведения слушаний:

22.01.2026 г. в 15:00, в КГУ «Аппарат акима Ордабасинского района» по адресу: Туркестанская область, Ордабасинский район, село Темирлан, ул. Т. Рыскулова, дом №14 (в зале заседаний административного здания).

Заказчик проекта: ПК «Мөлдір су», БИН: 980540002839, адрес: Туркестанская область, Ордабасинский район, село Темирлан, улица К.Омаров 46/1 e-mail: bolebaevbahytzan@gmail.com, тел.: 8705 853 00 06.

Разработчик ОВВ ТОО "EcoScienseGroup", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, БИН: 230840042704 e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале https://hearings.ndbecology.gov.kz. Дополнительную информацию можно получить по номеру и эл. адресу: ecocentre2018@mail.ru, тел:+7700 423 29 82.

Общественность и заинтересованная общественность может направить свои замечания и предложения в письменной или электронной форме по документам, выносимым на общественные слушания и по опубликованному протоколу общественных слушаний в ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области» по адресу: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, 10, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59

Разработчик проекта: ТОО "EcoScienseGroup", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, БИН: 230840042704 e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Подключение к конференции Zoom:
https://us04web.zoom.us/j/6165408596?pwd=a1oba3ROUGROYm1xZDZfbXhiTkNRUT09
Идентификатор конференции: 616 540 8596
Код доступа: 123456
Географические координаты: 42°36'51.6"С 69°15'22.1"В

ХАБАРЛАНДЫРУ

«GREENFUEL" ЖШС Түркістан облысы, Жетісай ауданы, Атамекен ауылы, Жібек жолы көшесі, 23А мекенжайында орналасқан "GREENFUEL" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/423-29-82.

Тапсырыс беруші: "GREENFUEL" ЖШС, мекен-жайы: Шымкент қ., Жұлдыз тұрғын алабы, Асубұлақ-к-сі, зд. 27/10, Тел.: +7 702 202 0001.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "GREENFUEL" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «GREENFUEL» расположенной по адресу: Туркестанская область, Жетысайский район, с. Атамекен ул. ЖИБЕК ЖОЛЫ д. 23А.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО " GREENFUEL", адрес: г.г Шымкент, жилой массив Жұлдыз, ул. Асубұлак, зд. 27/10, тел.: +7 702 202 0001.

Разработчик: ИП " НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"GREENFUEL" ЖШС Түркістан облысы, Мақтаарал ауданы, Мырзакент ауылы, Ақалтын көшесі, 1А үй мекенжайында орналасқан "GREENFUEL" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/423-29-82.

Тапсырыс беруші: "GREENFUEL" ЖШС, мекен-жайы: Шымкент қ., Жұлдыз тұрғын алабы, Асубұлақ-к-сі, зд. 27/10, Тел.: +7 702 202 0001.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "GREENFUEL" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «GREENFUEL» расположенной по адресу: Туркестанская область, Мактааральский район, с. Мырзакент ул. Акалтын, д. 1 А.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО " GREENFUEL", адрес: г.г Шымкент, жилой массив Жұлдыз, ул. Асубұлак, зд. 27/10, тел.: +7 702 202 0001.

Разработчик: ИП " НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел. +7 /700/423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"GREENFUEL" ЖШС Түркістан облысы, Созақ ауданы, Созақ ауылы, КВАРТАЛ кешесі, 039 үй, 257 үй. мекенжайында орналасқан "GREENFUEL" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/423-29-82.

Тапсырыс беруші: "GREENFUEL" ЖШС, мекен-жайы: Шымкент қ., Жұлдыз тұрғын алабы, Асубұлақ-к-сі, зд. 27/10, Тел.: +7 702 202 0001.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "GREENFUEL" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «GREENFUEL» расположенной по адресу: Туркестанская область, Сузакский район, с. Сузак ул. КВАРТАЛ, д. 039, уч. 257.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

Заказчик: ТОО " GREENFUEL", адрес: г.г Шымкент, жилой массив Жұлдыз, ул. Асубұлак, зд. 27/10, тел.: +7 702 202 0001.

Разработчик: ИП " НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел. +7 /700/423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"KZ Нефть Трейд" ЖШС Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Төрткөл ауылы, Қаракұм, 25 мекенжайында орналасқан "KZ Нефть Трейд" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/423-29-82.

Тапсырыс беруші: "KZ Нефть Трейд" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Сайрам ауданы, Ақсукент а. о., Ақсу А., С. Сейфуллин к-сі, ¼ ғимарат, тел.: +7 775 507 0387.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "KZ Нефть Трейд" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «KZ Нефть Трейд» расположенной по адресу: Туркестанская область, Ордабасинский район, с. Тортколь КАРАКУМ, 25.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

Заказчик: ТОО "KZ Нефть Трейд", адрес: Туркестанская обл., Сайрамский р-он., Аксукентский с о., с. Аксу, ул. С.Сейфуллин, здание ¼, тел.: +7 775 507 0387.

Разработчик: ИП " НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"KZ Ойл Трейд" ЖШС Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Қажымұқан а / о, 065 квартал, №1833 мекенжайында орналасқан "KZ Ойл Трейд" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/423-29-82.

Тапсырыс беруші: "KZ Ойл Трейд" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Ордабасы ауданы , Қажымұқан ауылы, 065 квартал кешесі, ғимарат. 1833, Тел.: +7 775 507 0387.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "KZ Ойл Трейд" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «KZ Ойл Трейд» расположенной по адресу: Туркестанская область, Ордабасинский район, Кажымуканский с/о, 065 квартал, №1833.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО "KZ Ойл Трейд", адрес: Туркестанская обл., Ордабасинский р-он., с. Кажымуканский, ул 065 квартал, зд 1833, тел.: +7 775 507 0387.

Разработчик: ИП "НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"KZ Ойл Трейд" ЖШС Түркістан облысы, Сайрам ауданы, Аксукент а / о, Аксу ауылы, Карабұлақ тас жолы, 1/4 ғимараты мекенжайында орналасқан "KZ Ойл Трейд" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар туралы қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

Тапсырыс беруші: "KZ Ойл Трейд" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Ордабасы ауданы , Кажымукан ауылы, 065 квартал кешесі, гимарат. 1833, Тел.: +7 775 507 0387.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қ.-сы, М.Пошанов кешесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "KZ Ойл Трейд" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «KZ Ойл Трейд» расположенной по адресу: Туркестанская область, Сайрамский район, Аксукентский с/о, с. Аксу, Карабулакское шоссе, здание 1/4.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО "KZ Ойл Трейд", адрес: Туркестанская обл., Ордабасинский р-он., с. Кажымукан, ул. 065 квартал, зд. 1833, тел.: +7 775 507 0387.

Разработчик: ИП "НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"KZ Петролеум Трейд" ЖШС Түркістан облысы, Сайрам ауданы, Карабұлақ а / о, Карабұлақ ауылы, Далабазар көшесі, №240 ғимарат мекенжайында орналасқан "KZ Петролеум Трейд" ЖШС ЖҚС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар туралы қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

Тапсырыс беруші: "KZ Петролеум Трейд" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Бадам ауылы, 029 квартал, № 1107 үй, тел.: +7 775 507 0387.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "KZ Петролеум Трейд" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «KZ Петролеум Трейд» расположенной по адресу: Туркестанская область, Сайрамский район, Карабулакский с/о, с. Карабулак, ул. Далабазар, здание №240.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО "KZ Петролеум Трейд", адрес: Туркестанская область, Ордабасинский район, с.Бадам, квартал 029, дом № 1107, тел.: +7 775 507 0387.

Разработчик: ИП "НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"KZ Петролеум Трейд" ЖШС Шымкент қаласы, Бөгембай көшесі, 7766 үй мекенжайында орналасқан "KZ Петролеум Трейд" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар туралы қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

Тапсырыс беруші: "KZ Петролеум Трейд" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Бадам ауылы, 029 квартал, № 1107 үй, тел.: +7 775 507 0387.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

ЖАО - "Шымкент қаласының жайлы қалалық ортаны дамыту басқармасы" ММ, мекен-жайы: Шымкент қ., Түркістан қ., 11А, e-mail: prirodab@mail.ru, тел.: 8 (7252) 53-65-49.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "KZ Петролеум Трейд" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «KZ Петролеум Трейд» расположенной по адресу: г. Шымкент, ул. Шымкак, д. 7766.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО "KZ Петролеум Трейд", адрес: Туркестанская область, Ордабасинский район, с.Бадам, квартал 029, дом № 1107, тел.: +7 775 507 0387.

Разработчик: ИП "НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

МИО - ГУ «Управление развития комфортной городской среды города Шымкент», адрес: г. Шымкент, Туркестанская, 11А, e-mail: prirodab@mail.ru, тел.: 8 (7252) 53-65-49.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"ROSPROMNEFT" ЖШС Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Бадам а/о, 029 квартал, 1107 уч. мекенжайында орналасқан "ROSPROMNEFT" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар туралы қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

Тапсырыс беруші: "ROSPROMNEFT" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Бадам а. о., № 029 үй, квартал, 1107 уч., Тел.: +7 771 898 3333.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "ROSPROMNEFT" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «ROSPROMNEFT» расположенной по адресу: Туркестанская область, Ордабасинский район, Бадамский с/о, 029 квартл, уч. 1107.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО "ROSPROMNEFT", адрес: Туркестанская обл., Ордабасинский район, Бадамский с.о., дом № 029, квартл, уч.1107, тел.: +7 771 898 3333.

Разработчик: ИП " НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"ROSPROMNEFT" ЖШС Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Шұбар ауылы, 077 квартал, 880 мекенжайында орналасқан "ROSPROMNEFT" ЖШС ЖКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар туралы қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

Тапсырыс беруші: "ROSPROMNEFT" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Ордабасы ауданы, Бадама . о., № 029 үй, квартл, 1107 уч., Тел.: +7 771 898 3333.

Жобалаушы: "НЭК" ЖК, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

ЖАО-"Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Кентау трассасы, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "ROSPROMNEFT" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АЗС ТОО «ROSPROMNEFT» расположенной по адресу: Туркестанская область, Ордабасинский район, с. Шубар, 077 квартал, 880

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО "ROSPROMNEFT", адрес: Туркестанская обл., Ордабасинский район, Бадамский с.о., дом № 029, квартл, уч.1107, тел.: +7 771 898 3333.

Разработчик: ИП " НЭК", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"Satory Gas" ЖШС Түркістан облысы, Сарыағаш ауданы, Құрметі а / о, 045 квартл , 1191 жер мекенжайында орналасқан "Satory Gas" ЖШС АГКС үшін "ҚОҚ" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар туралы қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Жобалық құжаттама материалдары www.ndbecology.gov.kz порталында қол жетімді болады, ескертулер мен ұсыныстар 26.12.2025 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады, ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 /700/ 423-29-82.

Тапсырыс беруші: "Satory Gas" ЖШС, мекен-жайы: Түркістан облысы, Сайрам ауданы, Аксукент ауылы, Аксу ауылы, Астана даңғылы, 140 ғимарат, тел.: +7 701 587 4398 .

Жобалаушы: "EcoScienseGroup" ЖШС, мекен-жайы: Шымкент қаласы, М. Пошанов көшесі, 32/28 үй, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

ЖАО – «Түркістан облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы» мемлекеттік мекемесі, мекенжайы: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, КЕНТАУ ЖОЛЫ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО "Satory Gas" проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «ООС» для АГКС ТОО "Satory Gas" расположенной по адресу: Туркестанская область, Сарыагашский р-н, Курмелевский с/о, 045 квартл , уч. 1191.

Проектная документация доступна на портале www.ndbecology.gov.kz, замечания и предложения принимаются с 26.12.2025 г. в течение 5-ти рабочих дней, ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

Заказчик: ТОО "Satory Gas", адрес: Туркестанская область, Сайрамский район, Аксукентский с.с., с.Аксу, проспект Астана, здание 140, тел.: +7 701 587 4398.

Разработчик: ТОО "EcoScienseGroup", адрес: г. Шымкент, ул. Переулок М. Пошанов д. 32/28, e-mail: ecosciense@mail.ru, тел.: +7 /700/ 423-29-82.

МИО - ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области», адрес: Туркестанская область, г. Туркестан, ТРАССА КЕНТАУ, 2, e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz, тел.: 8 (7253) 33-36-59.

ХАБАРЛАНДЫРУ

Өнітсіз индустриялық аймағының аумағында Шымкент қаласы, Капал батыр көшесі, 5А мекенжайы бойынша Медициналық, Өндірістік қалдықтарды және қалдықтарды уақытша сақтау қоймасын кадете жарату ушы мқтимал әсерлер туралы есеп жобасына ашық ақпаратқа нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізілед. Тыңдау өткізу күні, уақыты және орны: 19.01.2026 ж. сағат 11.00, Шымкент қаласы, Енбекші ауданы, «Өнітсіз» индустриялық аймағы, Капал батыр көшесі, 5А.

Жоба тапсырысшысы: «Аламан бөрке» ЖШС-і, мекенжайы: Шымкент қаласы, Абай ауданы, ш/а Қатын Көпір, 6п-Фараби көшесі, 23/3 үй, БСН 121140015216, тел.: 8 /725/ 245-01-61.

Ықтимал әсер туралы есепті әзірлеуші: ЖК«НЭК» Шымкент қаласы, М.Пошанов көшесі,№ 32/8үй ,e-mail: 7004000175@mail.ru, тел. +7 700 423 2982.

Жобалық құжаттамамен танысу www.ndbecology.gov.kz порталынан қарауға болады. Қосымша ақпаратты мына телефон арқылы алуға болады: 7004000175@mail.ru, тел. +7700 423 29 82.

Мұндағы жұмылмыс қоғамдық тыңдауларды шығарылатын құжаттар бойынша және қоғамдық тыңдаулардың жүргізілген хаттамасы бойынша жазбаша немесе электрондық нысанда "Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы" ММ-не мына мекенжай бойынша өз ескертулері мен ұсыныстарын жібере алады: Шымкент қ-сы, Тәуке хан даңғылы, 6, e-mail: g.ermekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8 (7252) 53-02-75.

Zoom конференциясына қосылу үшін сілтеме: https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KIUwGb6jq.1

Конференцияны идентификаторы: 248 827 2026

Кіру коды: 123456.

Географиялық координаттары: 42°16'21.6"N 69°4'21.8"E.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Проводится общественные слушания в форме открытых собраний на проект Отчет о возможных воздействиях (ОоВВ) для утилизации медицинских, производственных отходов и склада временного хранения отходов по адресу: г. Шымкента, ул. Капал батыр, 5А, на территории индустриальной зоны «Онтустик». Дата, время и место проведения общественных слушаний: 19.01.2026 г., в 11:00 по адресу: г. Шымкент, Енбекшинский район, индустриальная зона «Онтустик», ул. Капал батыр 5А.

Заказчик проекта – ТОО «Аламан бөрке», адрес: г. Шымкент, Абайский район, мкр. Катын копр, ул. Аль Фараби, Д 23/3, БИН 121140015216, тел.: 8 /725/ 245-01-61.

Разработчик ОВВ ИП «НЭК» , адрес: г. г. Шымкент, Переулок М Пошанов, дом № 32/8, e-mail: 7004000175@mail.ru, тел.+7 700 423 2982.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале https://beanings.ndbecology.gov.kz. Дополнительную информацию можно получить по номеру и эл. адресу: 7004000175@mail.ru, тел.+77004232982.

Общественность и заинтересованная общественность может направить свои замечания и предложения в письменной или электронной форме по документам, выносимым на общественные слушания и по опубликованному протоколу общественных слушаний в ГУ «Управление развития комфортной городской среды города Шымкент» по адресу: г. г. Шымкент, проспект Тауке Хана, 6, e-mail: g.ermekbaeva@shymkent.gov.kz,тел.:8(7252)53-02-75.

Ссылка для входа в конференцию Zoom: https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KIUwGb6jq.1

Конференция идентификатор: 248 827 2026

Код доступа:123456.

Географиялық координаттары: 42°16'21.6"N 69°4'21.8"E.

Редакция мекен-жайы: Шымкент қаласы, Ақпан батыр көшесі, 7. E-mail: kyzmet_kz@mail.ru

Қызмет
БӨТЕН СЫНАҒЫНЫҢ, ӨЗІНДІ ТҮЗЕТІ

Меншік иесі:
"Қызмет Газеті" ЖШС

Директор:
Бейсенкүл НАРЫМБЕТОВА

Бас редактор:
Мақпал ҚҰРБАНҚЫЗЫ

Тілші:
Сейдалы ДУЙСЕБАЙҰЛЫ
Әлия ӘУЕСБЕКОВА

Тарату бөлімі:
Дина ХАЙТМЕТОВА
+7771 66 88 765,
+7775 650 27 75

Газет 2009 жылдың 29 мамырында ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігінде тіркеліп, мерзімді баспасөз басылымдарын есепке алу туралы №10166-Г куәлігі берілген.

Редакция авторлар мақаласына, жарнама мазмұнына жауап бермейді. Авторлар қолжазбасы өңделмейді және кері қайтарылмайды. «Қызмет» газетінде жарияланған материалдар мен суреттерді көшіріп немесе өңдеп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты алынып, газетке сілтеме жасалуы міндетті. Газетте жарияланған жарнама мәтіні мен сапасына редакция жауап бермейді. Газеттің кейбір материалдары мен суреттері интернет желісінен алынған.

Газет жұма күндері шығады

Газет «М-press» ЖШС Баспа үйінде басылды. Шымкент қаласы, А.Байтұрсынов к-сі, 18-үй

Таралымы 3100 дана.
Тапсырыс

Қосымша 4

11.12.2025

09:00

Хабарландыру!

Оңтүстік индустриялық аймағының аумағында Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А мекенжайы бойынша Медициналық, Өндірістік қалдықтарды және қалдықтарды уақытша сақтау қоймасын кәдеге жарату үшін ықтимал әсерлер туралы есеп жобасына ашық жиналыстар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізіледі. Тыңдау өткізу күні, уақыты және орны: **19.01.2026** ж. сағат **11:00**, Шымкент қаласы, Еңбекші ауданы, «Оңтүстік» индустриялық аймағы, Қапал батыр көшесі, 5А.

Жоба тапсырысшысы: «Аламан береке» ЖШС-і, мекенжайы: Шымкент қаласы, Абай ауданы, ш/а. Қатын Көпір, Әл-Фараби көшесі, 23/3 үй, БСН 121140015216, тел.: 8 /725/ 245-01-61.

Ықтимал әсер туралы есепті әзірлеуші: ЖК«НЭК» Шымкент қаласы, М.Пошанов көшесі,№ 32/8үй ,e-mail: 7004000175@mail.ru, тел. +7 700 423 2982.

Жобалық құжаттамамен танысу www.ndbecology.gov.kz порталынан қарауға болады. Қосымша ақпаратты мына телефон арқылы алуға болады: 7004000175@mail.ru., тел. +7700 423 29 82.

Мүдделі жұртшылық қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар бойынша және қоғамдық тыңдаулардың жарияланған хаттамасы бойынша жазбаша немесе электрондық нысанда "Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы" ММ-не мына мекенжай бойынша өз ескертулері мен ұсыныстарын жібере алады: Шымкент қаласы, Тәуке хан даңғылы, 6, e-mail: g.ermekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8 (7252) 53-02-75.

Zoom конференциясына қосылу үшін сілтеме:
https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMeCQB1d0aPW7KlUwGb6jq.1
Конференция идентификаторы: 248 827 2026
Кіру коды:123456.
Географиялық координаттары: 42°16'21.6"N 69°42'15.8"E.

Объявление!

Проводятся общественные слушания в форме открытых собраний на проект Отчет о возможных воздействиях (ОоВВ) для утилизации медицинских, производственных отходов и склада временного хранения отходов по адресу: г. Шымкента, ул. Капал батыр, 5А, на территории индустриальной зоны «Онтустик». Дата, время и место проведения общественных слушаний: **19.01.2026** г., в **11:00** по адресу: г. Шымкент, Енбекшинский район, индустриальная зона «Онтустик», ул. Капал батыр 5А.

Заказчик проекта – ТОО «Аламан береке», адрес: г. Шымкент, Абайский район, мкр. Катын копр, ул. Аль Фараби, Д 23/3, БИН 121140015216, тел.: 8 /725/ 245-01-61.

Разработчик ОВВ: ИП «НЭК» , адрес: г. г.Шымкент, Переулок М. Пошанов, дом № 32/8, e-mail: 7004000175@mail.ru, тел.+7 700 423 2982.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале https://hearings.ndbecology.gov.kz. Дополнительную информацию можно получить по номеру и эл. адресу: 7004000175@mail.ru, тел.+77004232982.

Общественность и заинтересованная общественность может направить свои замечания и предложения в письменной или электронной форме по документам, выносимым на общественные слушания и по опубликованному протоколу общественных слушаний в ГУ «Управление развития комфортной городской среды города Шымкент» по адресу: г. г. Шымкент, проспект Тауке Хана, 6, e-mail: g.ermekbaeva@shymkent.gov.kz,тел.:8(7252)53-02-75.

Ссылка для входа в конференцию Zoom:
https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMeCQB1d0aPW7KlUwGb6jq.1
Конференция идентификаторы: 248 827 2026
Код доступа:123456.
Географиялық координаттары: 42°16'21.6"N 69°42'15.8"E.

Қосымша 5

«Аламан береке» ЖШС

Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А, «Оңтүстік» индустриялық аймағының аумағы мекенжайы бойынша медициналық, өндірістік қалдықтарды және уақытша қалдықтарды сақтау қоймасын кәдеге жарату бойынша ықтимал әсер ету есебі

Сәлеметсіздерме, құрметті қоғамдық тыңдауға қатысушылар! Мен, Жанат Зарина «НЭК» ЖК компаниясының экологы боламын. Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А, «Оңтүстік» индустриялық аймағының аумағы мекенжайы бойынша медициналық, өндірістік қалдықтарды және уақытша қалдықтарды сақтау қоймасын кәдеге жарату бойынша ықтимал әсер ету есебі жобасы үшін қоршаған ортаға эмиссиялардың нормативтері жобасын, қалдықтарды басқару бағдарламасы, өндірістік экологиялық бақылауды, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеушісі боламын.

Объектілік категориялардың негіздемесі. Нысан Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚР Экологиялық кодексінің 2-қосымшасына сәйкес қоршаған ортаға теріс әсер ететін II санаттағы объектілерге жатады. 6-тармақ 6.3-тармақ – объектілер қауіпті қалдықтарды залалсыздандыру жөніндегі операциялар жүзеге асырылатын, 6.4 - биологиялық және медициналық қалдықтарды залалсыздандыру, залалсыздандыру және (немесе) жою жөніндегі операциялар жүзеге асырылатын объектілер.

«Аламан Береке» ЖШС өндірістік базасының орналасқан аумағы: Шымкент қаласы, «Оңтүстік» өндірістік аймағының аумағында, Қызыл кітапқа енгізілген өсімдіктер мен жануарлар жоқ.. Кәсіпорынның шаруашылық қызметі аумағында сәулеттік-көркемдік құндылығы бар және Қазақстанның халық сәулет өнерін зерттеуде ғылыми қызығушылық тудыратын ескерткіштерді қорғау органдарында тіркелген ескерткіштер жоқ.

Өндірістік базада «Аламан Береке» ЖШС қалдықтарды кәдеге жарату, үшінші тұлғалардан алынған қалдықтарды орналастыру және уақытша сақтаумен айналысады. Қалдықтардың бір бөлігі жағылады, содан кейін күл қалдықтары полигонға шығарылады. Оның бір бөлігі әртүрлі манипуляциялардан (сұрыптау, престеу, ұсақтау) өтіп, екінші реттік шикізат ретінде басқа кәсіпорындарға сатылады.

Учаскенің жалпы ауданы 0,5245 га (5245 м2) құрайды.

Қалдықтардың барлық түрлері уақытша (6 айға дейін) жойылады. Қалдықтар өңделгенге немесе үшінші тұлғаларға берілгенге дейін кәсіпорынның аумағында арнайы бөлінген қоймада сақталады.

Ең жақын тұрғын үйлер (Бадам тұрғын алабында) оңтүстік-шығыс жағында 1300 м қашықтықта, объектінің айналасында салынған ашық аумақта орналасқан. Нысан географиялық жағынан Шымкент қаласында орналасқан. Меншіктің солтүстік-шығыс жағында Бадам өзені 1500 м қашықтықта ағып жатыр. Мүлік су қорғау аймағына кірмейді.

Меншікке жақын жерде сауықтыру, рекреациялық немесе тарихи-мәдени мақсатқа арналған жер учаскелері жоқ.

Жобаны әзірлеу қажеттілігі шығарындылар көздерінің параметрлерінің өзгеруіне байланысты туындады және бірқатар көздер қосылды.

Жалпы шығарындылардың өсу себептері:

2023 жылғы 17 мамырдағы № KZ12VCZ03239975 операторы үшін атмосфераға ластаушы заттардың шығарындыларына рұқсатқа сәйкес шығарындылар көлемі 39,997 тоннаны құрады. және осы МПЭ жобасына сәйкес шығарындылар жылына 58,344620445 т.

Ластаушы заттар шығарындыларының жылына 18,3476 тоннаға артуы жаңа көздердің қосылуы – жанарғы бар VESTA Plus PIR 1,0 К иннератор пешінің және Vesta Plus SGM-01 газды тазартудың біріктірілген жүйесін, пластик ұсатқышты, макулатураны және макулатураны орнатумен байланысты.

Қуаттылық/қолдану көлемі 1226,4 тонн калдыктар, ал осы жобасы бойынша шығарындылар жылына 58,34462 тонна.

Шығарындылар көздерін түгендеу нәтижелері бойынша мыналар орындалды:

1) көз № 0005/001 VESTA Plus PIR 1,0 К жанарғыш қалыпты/негізгі режимге қосылған;

2) Қосылған ұйымдастырылмаған IZV 6004, 6005 – пластмасса уатқыш, макулатура және қоқыс прессі.

Кәсіпорында жүргізілген түгендеу нәтижелері бойынша ластаушы заттар атмосфераға атмосфералық ауаны ластаудың 10 көзі арқылы түседі, оның ішінде: 5 ұйымдасқан және 5 ұйымдастырылмаған көздер.

Кәсіпорында 2026-2035 жылдар кезеңінде әзірленген жобаға сәйкес ластаушы заттардың жалпы шығарындылары көлік құралдарын қоспағанда, жылына 58,344620445 тоннаны құрайды

«Аламан Береке» ЖШС қауіпті және қауіпті емес қалдықтарды шығарады. Қалдықтардың әрбір түрінің қауіптілік дәрежесі мен жіктеу кодтары да Қалдықтардың жіктеуішіне сәйкес анықталады. «Аламан Береке» ЖШС өндірістік қызметінің нәтижесінде өндіріс және тұтыну қалдықтарының 3 түрі түзіледі, оның ішінде Қалдықтардың жіктелуі бойынша 1 – қауіпті қалдықтар, 2 – қауіпті емес қалдықтар.

Объектілерді пайдалану кезінде өндіріс және тұтыну қалдықтары түзіледі, олардың негізгілері қатты тұрмыстық қалдықтар, күл-қож және сілтілі батареялар болып табылады. Түбінің күлі мен күлі (19.01.12) – 85,848 т/жыл. Аралас коммуналдық қалдықтар (20 03 01) – 0,475 т/жыл. Сілтілік батареялар (16 06 03-тен басқа) (16 06 03) – 0,006 т/жыл.

Қалдықтардың жинақталуының жалпы көлемі 86,329 тонна/жыл, оның ішінде қауіпті қалдықтар 0,006 тонна/жыл; қауіпті емес – 86,323 т/жыл. Қалдықтар уақытша (6 айдан аспайтын) арнайы бөлінген орындарда сақталады. Қалдықтардың жинақталуына қарай, олар келісім-шарттарға сәйкес одан әрі кәдеге жаратуға,

өңдеуге немесе үшінші тарап ұйымдарына кәдеге жаратуға беріледі. Кәдеге жаратуға қабылданған қалдықтардың көлемі 1226,4 тоннаны құрайды.

Сумен жабдықтау және канализация. Жұмыс аймағында қолданыстағы су құбыры және кәріз желілері жоқ. Ауыз сумен қамтамасыз ету импорттық бөтелкедегі сумен қамтамасыз етіледі. Бөтелкедегі су ҚР СТ ГОСТ Р 51232-2003 «Ауыз су» және ҚР СТ 1432-2005 «Табиғи минералды және ауыз суды қоса алғанда, ыдыстарға оралған ауыз су» сәйкес ауыз суды пайдаланады.Тұрмыстық сарқынды суларды кәдеге жарату құрғақ шкафтарда немесе су өткізбейтін шұңқырлары бар дәретханаларда жүзеге асырылады. Ағынды сулар жинақталған сайын жақын жердегі тазарту құрылыстарына шығару мақсатында келісім-шарт негізінде мамандандырылған ұйымдарға беріледі.

Қалдықтар.

Кәсіпорында өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеуді бақылау қалдықтардың түзілу, жинау және уақытша сақтау жүйесін бақылаудан, сондай-ақ қалдықтардың әрбір түрін қалыптасқан, қоймаланған сәттен бастап оларды мамандандырылған кәсіпорындарға беру сәтіне дейін құжаттамалық және ұйымдастырушылық-техникалық сүйемелдеуден тұрады. Объектілерін пайдалану процесінде өндіріс және тұтыну қалдықтары түзіледі, олардың негізгілері қатты тұрмыстық қалдықтар, қож және т.б. болып табылады.

1	2	3	4
1	Сілтілі батареялар 16 06 03 қоспағанда	Көлік құралдарын пайдалану кезінде	0,006
2	Аралас коммуналдық қалдықтар	ұйым персоналының өмірлік қызметі	0,475
3	Қазандық күлі, қазандық шлактары және күл (10 01 04 бойынша күлді қоспағанда) (100101)	Карьерде жұмыс істегенде	85,848

Қалдықтар уақытша (6 айдан артық емес) арнайы бөлінген ұйымдастырылған орындарда сақталады. Қалдықтардың жиналуына қарай шарттарға сәйкес одан әрі кәдеге жарату, қайта өңдеу немесе көму үшін бөгде ұйымдарға беріледі.

Физикалық әсері. жұмыс кезінде белгілі нормада физикалық шу, вибрация бөлінбейді. Адам өміріне кері әсері байқалмайды өйткені ең жақын тұрғын үйлер 1,5 км жерде орналасқан. Осылайша, физикалық факторлардың қоршаған ортаға әсері "әсердің төмен мәні" деп бағаланады.

Іс-шаралар жоспарын іске асыру бойынша

1. Технологиялық өндірістік нормалардың қатаң сақталуына бақылауды күшейту.
2. Атмосфералық ауаға шыққан шаңдарды бақылау және қадағалау.
3. Стационарлық көздерден ластаушы заттардың шығарындыларының алдын алу және азайту бойынша іс-шараларды жүзеге асыру (уақтылы техникалық қызмет көрсету арқылы тазартудың пайдалану дәрежесін сақтау).
4. Аумақты абаттандыружасыл желекті ұлғайту, кәсіпорын аумағында ағаш отырғызу.

5.Экологиялық зерттеу фонын анықтау, қоршаған орта жағдайлары
қоршаған орта, сәйкестендіру мүмкін теріс әсер ету индустриялық
бойынша іс-шаралар экожүйелер және даму бағдарламалар мен жоспарларға арналған іс-шараларды ластануды азайту жүзеге асыру.

Қорытынды. «Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А, «Оңтүстік» индустриялық аймағының аумағы мекенжайы бойынша медициналық, өндірістік қалдықтарды және уақытша қалдықтарды сақтау қоймасын кәдеге жарату бойынша ықтимал әсер ету есебі жобасы атмосфералық ауаға, жер үсті, жер асты суларына сондай-ақ құнарлы топырақ қабатына кері әсері байқалмайды.

Түркістан облысы экология департаментінен ескертулер мен ұсыныстар болмады.

Тыңдағандарыңыз үшін рахмет.